

Μακροήμερος

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΟΥ ΕΙΔΙΚΟΥ ΤΑΓΜΑΤΟΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ (Ε. Τ. ΑΞ.)

ΕΤΟΣ Α' — ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 7—8

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ
ΥΠΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Σ. Τ. Γ. 924
ΣΑΒΒΑΤΟΝ 20 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1948

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΑΧΜΑΙ 500

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΡΦΑ

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΤΟΥ ΝΟΤ. ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑΤΟΣ ΤΑΞΙΑΡΧΟΣ κ. Σ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΤΗΝ ΕΥΑΡΕΣΚΕΙΑΝ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΔΙΟΙΚΗΤΗΝ ΤΟΥ Ε.Τ.ΑΞ. ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ 16 - 18)10)1948

Ο Διοικητής Νοτίου Συγκροτήματος, Ταξίαρχος κ. Σ. Σακελλαρόπουλος, απέστειλε τηλεγραφικώς προς τον Διοικητήν μας κ. Ν. Δασούλην, την κατωτέρω έκφρασιν ευαρεσκείας δια την ενέργειάν του κατά τας επιχειρήσεις από 16 μέχρι 18)10)48 :

ΝΟΤΙΟΝ ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ

ΠΡΟΣ Ε.Τ.ΑΞ.

ΑΛ 4357. Έκφράζω την ευαρέσκειάν μου εις τον Διοικητήν του Ε.Τ.ΑΞ. δια την έν γένει καλήν ενέργειάν του κατά την επιχείρησιν από 16 μέχρι 18)10)48 Stop.

Διοικητής Νοτίου Συγκροτήματος
Σ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ
Ταξίαρχος

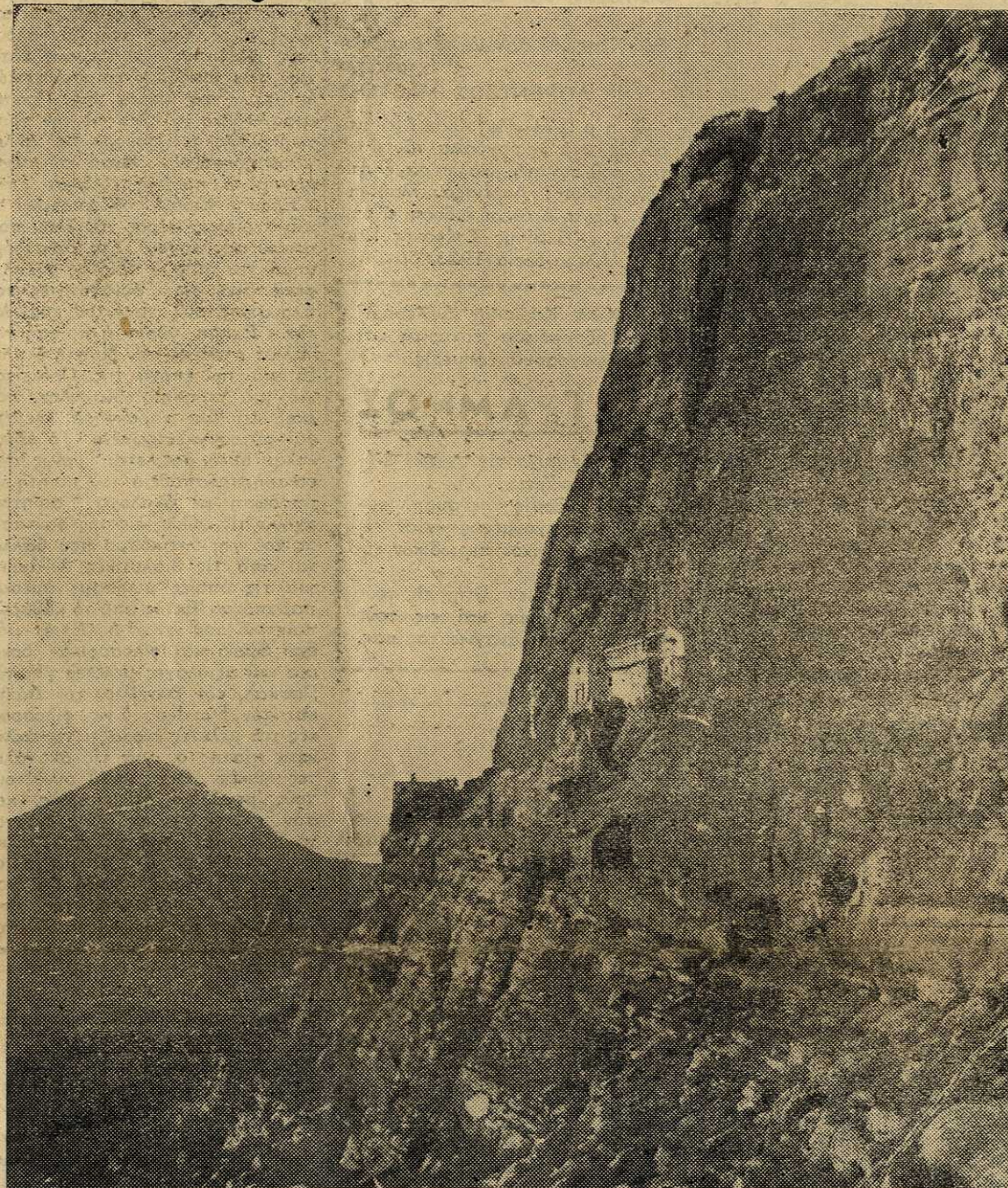
Η ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΔΡΑΣΙΣ ΤΟΥ Ε.Τ. ΑΞ.

ΣΤΑ ΒΟΥΝΑ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Μετά την δεκαπενθήμερη παραμονή του στην Εύβοια, το Ε.Τ.ΑΞ. — όπου και απέδωσε καλά αποτελέσματα από απόψεως εξασθερώσεως της συμμοριακής τοπικής οργανώσεως και εμπειδώσεως της τάξεως — μετεκινήθη προς ευρύτερους τομείς αντισυμμοριακής δράσεως. Η Πελοπόννησος, ο θρυλικός Μορφάς, ή άστειρευτή αυτή πηγή γνησίας Έλληνικότητος, υπήρξεν ο δεύτερος τομείς δράσεώς του.

Είναι γνωστό, ότι στην Πελοπόννησο ο συμμοριτισμός κατέβαλε και καταβάλλει έντελώς ιδιαίτερες προσπάθειες για την επέκτασή του, με διπλό, καλώς μαντευόμενο, σκοπό. Θέλει αφ' ενός μὲν να απασχολήσει όγκο στρατιωτικών δυνάμεων, για να

οργανώσεως, την εξουδετέρωση της αυτοαμύνης και πολιτοφυκίας των υπό έρευναν περιοχών και την αμείλικτη καταδίωξη των μικροομάδων συμμοριτικής συνεργασίας, δηλαδή των ελευθέρων σκοπευτών και των δολιοφθορέων. Αί κινήσεις των τμημάτων μας συνετελούντο με πορείες συχνότατα πολύωρες και επίπονες και σε εδάφη είτε κορυμνώδη και χαλαρόωδη, είτε πυκνώτατα δασωμένα. Επρόκειτο για ένα συστηματικό κνηγητό με αλλητάλληλες ενέδρες και αιφνιδιασμούς, με χαρακτηριστικό τη μεθοδική επ' αλληλία πυρός-κινήσεως. Το κνηγητό αυτό σε αρκετές περιπτώσεις προσελάμβανε τα χαρακτηριστικά κεραυνόβολου ενεργείας. Οί συμμοριτες, άκο-

Το Μοναστήρι της «Παναγίας του Βράχου» εις την Νεμέαν.

ΑΙ ΑΡΕΤΑΙ ΤΗ ΦΥΛΑΞ ΜΑΣ

ΕΘΝΙΚΟΣ ΑΛΤΡΟΥΪΣΜΟΣ

Του κ. Ν. ΣΤΑΘΑΤΟΥ

ΣΗΜ. Από του σημερινού της φύλλου ή έφημερίς μας συγκαταλέγει μεταξύ των συνεργατών της και τον κ. Νίκον Σταθάτον, δικηγόρον, διακεκριμένον δημοσιογράφον των μεγαλειτέρων Αθηναϊκών έφημερίδων και εύρέως γνωστόν δια την επίδοσίν του εις λαογραφικάς μελέτας. Ο κ. Ν. Σταθάτος ώμίλησεν επανειλημμένα εις ειδικάς συγκεντρώσεις και από του ραδιοφώνου προς τας ενόπλους μας δυνάμεις.

«Ο έχθρος άπεκρούσθη», άναφέραμε άπλά και λακωνικά στή μονάδα μας. Ήταν δέ ο «άποκρουσθείς έχθρος» ένα όλόκληρο τάγμα από Ιταλούς, ενώ έμεις «οί άποκρούσαντες» δέν είμαστε ούτε ένας λόχος. Με τό πρωινό άχνογάλαζο θαμπόφωτο άρχισαν μία επίθεση εναντίο μας για να καταλάβουν τό ύψωμά μας. Ήταν τότε που ο μακαρίτης ο Μπενίτος είχε έλθει ο ίδιος στην Άλβανία για να έμψυχώσει τό στρατό του στο σινιάλο των γενικών έξορμήσεων. Έμεις θρισκόμαστε στα ύψώματα της Σκουτάρας προς τό βορρά της Χειμάρας. Μα και την ήμερα εκείνη, όπως συνέβαινε με κάθε παρόμοιο Ιταλικό στρατιωτικό έγχείρημα στην Άλβανία, όχι μόνο δέν προχώρησαν, αλλά για πείσμα του Ντούτσε πήγαν και πιό πίσω από την άρχική τους θέση. Τό σχετικό σχεδιάγραμμα, που διαβιβάσθηκε μαζί με την άναφορά μας, ως έξης καθώριζε τίς θέσεις μας: Στο ένα ύψωμα θρισκόμαστε μείς, στα άπέναντι οί Ιταλοί και στή μέση μας χωρίζει μία χαράδρα. Η μεταξύ μας άπόσταση ήταν περίπου τριακόσια μέτρα. Η ήμερα είχε πια προχωρήσει, μα ή πρωινή καταχνιά δέν είχε ακόμη διαλυθή. Όλα βουβά κι' άκίνητα κολυμπούσαν σ' ένα όμιχλώδη καπνό, που ταξίδευε φεύγοντας από άόρατο, πανώρη τοιγάρο.

Άλλά σαν είχε ήσυχάσει πια ή άτμόσφαιρα άραιά κι' άσθενικά στην άρχή, κι' έπειτα συχνότερα και πιό δυνατά άκουγόntonταν κάτι φωνές σαν κορινθίους απαντι-

Μετά την δεκαπενθήμερη παραμονή του στην Εύβοια, το Ε.Τ.Α.Ε. — όπου και απέδωσε καλά αποτελέσματα από απόψεως εξασφάλισης της συμμοριτικής τοπικής οργάνωσης και εμπειροδότησης της τάξεως — μετεκινήθη προς ευρύτερους τομείς αντισυμμοριτικής δράσεως. Η Πελοπόννησος, ο θρυλικός Μωρηάς, η άσπειρευτη αυτή πηγή γνησίας Έλληνικότητας, υπήρξε ο δεύτερος τομέας δράσεώς του.

Είναι γνωστό, ότι στην Πελοπόννησο ο συμμοριτισμός κατέβαλε και καταβάλλει έντελώς ιδιαίτερες προσπάθειες για την επέκτασή του, με διπλό, καλώς μαντευόμενο, σκοπό. Θέλει αφ' ενός μὲν να απασχολήσει όγκο στρατιωτικών δυνάμεων, για να ἀνακουφίσει τους σκληρά πιεζομένους συμμοριτίτες των παραμεθορίων περιοχών της Βορείου Ελλάδος, αφ' ετέρου δὲ να παρουσιάσει θεαματικά ζωνηρή κίνηση του «ἀντάρτικου» και σὲ περιοχή που ἀπέχει πολύ ἀπὸ τὰ σύνορα και που ἀποκλείεται βέβαια ἐνίσχυση ἀπὸ τοὺς βόρειους γείτονες. Εἰδικὰ, ὡς πρὸς τὸ δεύτερο αὐτὸ σκοπὸ, εἶναι ἀποτυχημένη προκαταβολικὰ ἡ ἐνέργεια τοῦ συμμοριτισμοῦ, ἀφοῦ εἶναι πασίγνωστο, ὅτι κάθε βράδυ σχεδὸν οἱ συμμοριτίτες ἐφοδιάζονται ἀπὸ τὰ γνωστότατα «ἀγνώστου ἐθνικότητας» ἀεροπλάνα. Ὁ βάθος αὐτῶν τῶν ἀγνώστων δῆθεν ἀεροπλάνων ἔγινε πιά συνηθισμένο νυκτερινὸ ἄκουσμα γιὰ τ' αὐτὰ μας. Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τ' ἀεροπλάνα, εἶναι πρόσφατο και τὸ γεγονός τῆς ἀνατινάξεως τοῦ πετρελαιοκινητήτου στὸν ὄμοιο τοῦ Φωκίανου, ὥστε νὰ μὴ μᾶς μὲνῃ οὐδὲ ἡ ἐλάχιστη ἀμφιβολία γιὰ τὴς πηγὲς και τὸν τρόπο ἀνεφοδιασμοῦ και ἐνίσχυσεως τοῦ συμμοριτισμοῦ στὴν Πελοπόννησο. Μ' αὐτὴν, λοιπόν, τὴν ἐξωτερικὴ ἐνίσχυση, μὲ τρομοκρατικὲς πράξεις εἰς βάρος τοῦ ἀγροτικοῦ και τοῦ ὄρεινου πληθυσμοῦ και μὲ ἐντατικὴ βιαία στρατολογία, ἐδημιούργησεν ὁ ἐδῶ συμμοριτισμὸς κλίμα ἀναταραχῆς και ρεῖσμα συμμοριτιστικῶν πρὸς τὰ ἀστικά κέντρα.

*

Τὸ Ε.Τ.Α.Ε. βοήθησε ἀρχικὰ στὴν κεντρικὴ Πελοπόννησο, οἱ δὲ ἀποστολὲς περιελάμβαναν καταδρομὲς και ἐξορμήσεις σὲ εὐρεῖς χώρους ὄρειων συγκροτημάτων με σκοπὸ τὴν ἐξάρθρωση τῆς ἐκεῖ συμμοριτικῆς

οργάνωσης, τὴν ἐξουδετέρωση τῆς αὐτοαμύνης και πολιτοφυκῆς τῶν ὑπὸ ἐρευνὰν περιοχῶν και τὴν ἀμειλίγη καταδίωξη τῶν μικρομαζῶν συμμοριτικῆς συνεργασίας, δηλαδὴ τῶν ἐλευθέρων σκοπευτῶν και τῶν δολιοφθορέων. Αἱ κινήσεις τῶν τμημάτων μας συνετελούντο μὲ πορείες συχνότατα πολύωρες και ἐπιπονεῖς και σὲ ἐδαφὴ εἴτε κρημνώδη και χαλαρόδη, εἴτε πυκνώτατα δασωμένα. Ἐπρόκειτο γιὰ ἓνα συστηματικὸ κνηγητὸ μὲ ἀλλεπάλληλες ἐνέδρες και αἰφνιδιασμούς, μὲ χαρακτηριστικὸ τὴ μεθοδικὴ ἐπ' ἀλληγία πυρὸς-κινήσεως. Τὸ κνηγητὸ αὐτὸ σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις προσελάμβανε τὰ χαρακτηριστικὰ κεραυνόβολου ἐνεργείας. Οἱ συμμοριτίτες, ἀκολουθοῦντες τὴν γνώριμη τακτικὴ τῶν, ἀπέφυγαν συστηματικὰ τὴν ἐπαφὴ, πλὴν ἐλαχίστων περιπτώσεων, πού ὕστερα ἀπὸ μικρὴ ἀψιμαχία, ἐξαφανίζονταν σὰν καπνός, διὰ κατατιμήσεως σὲ μικρὲς ομάδες και διολισθήσεως πρὸς ἄλλες περιοχάς. Πάντως, τὸ καταδρομικὸ ἔργο τῆς μονάδος μας υπῆρξε ἀρκετὰ γόνιμο σὲ ἀποτελέσματα ἐξαορθρωτικὰ. Συνελήφθησαν πολλοὶ αὐτοαμυνίτες, κατεστράφησαν και αὐτισμοί, διάφοροι ἄλλαι χρήσιμοι ἐγκαταστάσεις, πολυβολεῖα και ὄχρωσες και τέλος ἀνεκαλύφθησαν και κατεσχέθησαν σημαντικὲς ποσότητες τροφίμων και ἄλλων ἐφοδίων Σ' ὅλες αὐτὲς τὴς ἐπιχειρήσεις οἱ ἀπώλειες τοῦ Ε.Τ.Α.Ε. υπῆρξαν ἐντελὸς ἀσήμαντες: Δύο τραυματίες, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἓνας σοβαρά.

Ἀπὸ τὰ περισσότερα χωριά πού πέρασαν τὰ τμημάτα μας, διεπίστωσαν τὴν ἐντατικὴ παραγανδιστικὴ ἐργασία τῶν συμμοριτῶν, τὴν τρομοκρατικὴν τῶν ἐπίδραση στοὺς ἀγροτικούς και ὄρεινους πληθυσμούς μὲ τὴν προγραφὴ και τὴν βιαία στρατολογία και τὴν οικονομικὴ ἀπονέκρωση, πού εἶναι ἀποτέλεσμα και ὄλων τῶν ἀνωτέρω, ἀλλὰ και τῶν λεηλασιῶν και ἐπιτάξεων τῶν, πού διενεργοῦνται σὲ εὐρεῖα κλίμακα. Οἱ τοῖχοι, ἀκόμη και ἐρείπια οἰκιῶν, ἦταν γεμάτοι ἀπὸ γνωστὰ συνθήματα τῶν, γιὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἀξίζει νὰ γίνῃ ιδιαίτερος λόγος.

Σὲ μερικὲς ἀπὸ τὴς ἀνωτέρω ἐπιχειρήσεις, τὰ τμημάτα μας συνειργάσθησαν μὲ μονάδες ὄρεινῶν καταδρομῶν (Λ.Ο.Κ.),

(Ἡ συνέχεια εἰς τὴν 5ην σελίδα)

Τὸ Μοναστήρι τῆς «Παναγίας τοῦ Βράχου» εἰς τὴν Νεμέαν.

ΔΙΑΣΧΙΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΝ

Η ΠΛΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΩΜΟΠΟΛΙΣ ΤΗΣ ΝΕΜΕΑΣ

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΖΩΗ

Ἡ ὀλιγοήμερος παραμονὴ τοῦ Ε.Τ.Α.Ε. στὴ Νεμέα μὸς χάρισε τὴν εὐκαιρία νὰ γνωρίσω ἀπὸ κάθε πλευρὰ τὴν παλιὰ και σύγχρονη ζωὴ τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς κωμοπόλεως, γιὰ τὴν ὁποῖα πολλὰ εἶχα ἀκούσει ἀπὸ τὰ μαθητικά μου χρόνια.

Ἡ Νεμέα εἶναι κτισμένη μέσα σ' ἓνα κάμπο, πού περιτριγυρίζεται ἀπὸ μιὰ σειρά βουνῶν. Ὅταν ὁ ταξιδιώτης, πού ἀπὸ τὸ σιδηροδρομικὸ σταθμὸ μέχρι τῆς κωμοπόλεως ὑποχρεοῦται νὰ διασχίσῃ μιὰν ἀπόστασι δέκα χιλιομέτρων, φθάσῃ στὴν παρυφὴ τῆς, αἰσθάνεται, ὅτι αὐτὰ τὰ βουνά, πού τὴν περιβάλλουν, ἔχουν κάποιο χρωματισμὸ βαρὺ και καταθλιπτικὸ. Γρήγορα ὅμως τὸ στήθος του εὐφραίνεται, γιὰ τὸ βλέμμα του δὲν ἀργεῖ νὰ ριφθῇ λαίμαργα μέσα στὴν καμπύσια ἀγκαλιὰ τῆς Νεμέας, πού εἶναι γεμάτη ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ παραγωγικοῦ ὄργασμου. Ὁ κάμπος αὐτὸς τῆς Νεμέας ἔχει μιὰν ὁμορφιά, τῆς ὁποῖας ἡ προσέλευσις εἶναι, χωρὶς ὑπερβολή, Βακχικὴ. Ὅταν τὸ μάτι θεωπεύεται ἀπὸ τὸ ἀπαλὸ θέαμα τῶν ἀμπελιῶν, πού ἐξ ὀλοκλήρου σχεδὸν καλύπτουν τὸν κάμπο, κάνει τὴ σκέψι ἀθελά σου, πῶς σίγουρα ἐδῶ θὰ γεννήθηκε και θ' ἀνατράφηκε ὁ Βάκχος, ὁ θεὸς τοῦ κρασιοῦ... Σὲ εἴκοσι χιλιάδες στρέμματα ἀνέρχεται ἡ ἔκτασις τῆς σταφιδαμπέλου! Μιὰ πλούσια παραγωγὴ μπόρει νὰ δώσῃ ἓνα ἑκατομμύριο ὄκ. κρασί! Καὶ μόνον ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ αὐτὸ ὑπάρχει κίνδυνος νὰ μεθύσῃς, πρὶν προλάβῃς νὰ γευθῆς καν τὸ ξακουστὸ και ὑπέροχο κρασί τῆς Νεμέας...

*

Ὁλόκληρη σχεδὸν ἡ ζωὴ τῆς

Νεμέας, πού οἱ κάτοικοί τῆς δὲν εἶναι περισσότεροι ἀπὸ 4.500, πηγάζει ἀπὸ τὸν κάμπο τῆς. Κι' αὐτὸ, γιὰ τὸ χῶμα τοῦ κάμπου αὐτοῦ εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ γόνιμα, τὰ πιὸ εὐλογημένα χῶματα τῆς Ἑλληνικῆς γῆς. Δὲν εἶναι μόνον τὸ σταφύλι, μὰ κι' ἡ ἐλιά, και τὰ δημητριακὰ προϊόντα, πού προσφέρονται στοὺς Νεμεάτες ἀπὸ τὴ γῆ τοῦς. Τὰ 75% τῶν κατοίκων τῆς Νεμέας ἀσχολοῦνται μὲ τὴ γεωργία. Καταλαβαίνει κανεὶς λοιπόν, πόσο μυιγιάνκιχη και χαϊδεμένη θὰ τὴν ἔχουν οἱ Νεμεάτες αὐτὴ τὴ μάνα, πού λέγεται γῆ. Κι' ὅμως ἔχει ἓναν ἐχθρὸ ἐπικίνδυνο και ὀλέθριο, πού οἱ Νεμεάτες δὲν κἀθάρθωσαν ἀκόμη νὰ ἐξοντώσουν ἢ τοὐλάχιστον νὰ περιορίσουν τὴν καταστροφικὴ του μαγία: τὸ χιόνι. Ὅταν αὐτὸ κατακλύσῃ τὴς κορυφὰς τῆς Λιάκουρας (Γκιώνας) μεταξὺ Μαρτίου και Ἀπριλίου. Ἐνας ἀπαίσιος παγετώνας προσβάλλει τὸν κάμπο σὰν πραγματικὴ θεομηνία. Ἀποτέλεσμα: καταστρέφεται ἡ παραγωγὴ. Πέρυσι στὴς 13 Ἀπριλίου, ὀλόκληρη ἡ ἔκτασις τῆς σταφιδαμπέλου κατεστράφη τελείως ἀπὸ τὸν παγετώνα μὲ συνέπεια νὰ μειωθῇ ἡ παραγωγὴ κατὰ τὸ ἡμισυ.

Τὸ μόνον ὄπλο μὲ τὸ ὁποῖο ἀντιμετωπίζουν οἱ Νεμεάτες τὸν πάγο, εἶναι ἡ φωτιά. Ὁ κάμπος γεμίζει ἀπὸ φωτιές, πού τὸν παρουσιάζουν σὰν φλεγόμενο. Ὅμως ὁ παγετώνας, ὅταν εἶναι ἰσχυρὸς, δὲν σκοτίζεται και πολὺ κι' ἀφήνει ὅπως-δήποτε τὰ θαυματοφῶρα σημάδια του.

*

Στὴν ἀρχαιότητα και συγκεκριμένα κατὰ τὸν ἕκτο ἢ πέμπτον αἰῶνα π. Χ. ὑπῆρχε, βορειοδυτικὰ

τῆς Νεμέας, ἡ Φλιασία, τῆς ὁποῖας πρωτεύουσα ἦταν ὁ Φλιεὺς ἢ Φλειεὺς. Ὁ σημερινὸς κάμπος τῆς Νεμέας ἀνήκει εἰς τὴν Φλιασία: γι' αὐτὸ και σήμερα ἀκόμη λέγεται Φλιασίον πεδίων.

Εἰς τὴν περιοχὴ αὐτὴ, πού σχηματίζει τὴν κοιλάδα τῆς Νεμέας, ἐτελείτο ἓνα πανελλήνιο πανηγύρι πρὸς τιμὴν τοῦ Διὸς: Τὰ Νεμεία. Στὰ Νεμεία ἐλάμβανον χώρα, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, και ἱππικοί, γυμνικοί και μουσικοὶ ἀγῶνες, μὲ βραβεῖον γιὰ τὸ νικητὴ ἓνα στεφάνι ἀπὸ φύλλα Δρυὸς, πού τὰ μάζευαν μέσα ἀπὸ τὸ παρακείμενο δάσος τοῦ Δία. Τὰ Νεμεία ἰδρύθησαν, ὅπως ἀναφέρει ἡ Μυθολογία, εἰς μνήμην τοῦ γιου τοῦ Βασιλῆα Λυκούργου Ὁφέλα, τὸν ὁποῖον ἐσκότωσαν ἓνας γιγαντιαῖος ὄφις. Τὸ πανηγύρι αὐτὸ ἐτελείτο κάθε δύο χρόνια, δηλ. τὸ καλοκαίρι τοῦ τετάρτου χρόνου και τὸ χειμῶνα τοῦ πρώτου ἢ τοῦ δευτέρου χρόνου τῆς Ὀλυμπιάδος.

Ἡ λέξις Νεμέα ἦταν τὸ ὄνομα τοῦ ἱεροῦ ἄλλους, μέσα στὸ ὁποῖον εἶχεν ἰδρυθῆ ὁ ναὸς τοῦ Διὸς.

Ἀλλὰ και ὁ μυθικὸς Ἡρακλῆς ἔχει μεγάλη σχέσι μὲ τὴ Νεμέα. Ἐπάνω στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ πού ὑψώνεται στὰ νότια τῆς Νεμέας και λέγεται Τρητὸς (καρραβόνι) ὑπάρχει μιὰ σπηλιά, τὸ ἄντρο τοῦ περιφίμου λέοντος, πού σκορπούσε τὴν καταστροφὴν και τὸν τρόμο στὴν κοιλάδα. Τὸ λέοντα αὐτὸν τὸν ἐπνιξε μὲ τὰ ἴδια του ἀ χέρια ὁ Ἡρακλῆς.

*

Ἡ Νεμέα θεωρεῖται μιὰ πλούσια κωμόπολις. Ἄν μάλιστα δὲν ὑπέφερε ἀπὸ τοὺς συνεχεῖς παγε-

τῶν νὰ ἐμφυχῶσει τὸ στρατὸ τοῦ στο σινιῶλο τῶν γενικῶν ἐξορμήσεων. Ἐμεῖς βρισκόμαστε στὰ ὑψώματα τῆς Σκουτάρας πρὸς τὸ βορρὰ τῆς Χειμάρρας. Μὰ και τὴν ἡμέρα ἐκεῖνη, ὅπως συνέβαινε μὲ κάθε παρόμοιο Ἴταλικὸ στρατιωτικὸ ἐγχείρημα στὴν Ἀλβανία, ὄχι μόνον δὲν προχωρήσανε, ἀλλὰ γιὰ πείσμα τοῦ Ντούτσε πῆγαν και πιὸ πίσω ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ τους θέση. Τὸ σχετικὸ σχεδιάγραμμα, πού διαβιβάσθηκε μαζί μὲ τὴν ἀνεφορὰ μας, ὡς ἐξῆς καθώριζε τὴς θέσεις μας: Στὸ ἓνα ὕψωμα βρισκόμαστε μεῖς, στὸ ἀπέναντι οἱ Ἴταλοὶ και στὴ μέση μᾶς χωρίζε μιὰ χαράδρα. Ἡ μεταξὺ μας ἀπόστασι ἦταν περίπου τριακόσια μέτρα. Ἡ ἡμέρα εἶχε πιά προχωρήσει, μὰ ἡ πρωινὴ καταχνιὰ δὲν εἶχε ἀκόμη διαλυθῇ. Ὁλα βουβά κι' ἀκίνητα κολυμποῦσαν σ' ἓνα ὀμιχλώδη καπνὸ, πού ταξίδευε φεύγοντας ἀπὸ ὄρατο, πανώρη τσιγάρο.

Ἀλλὰ σὰν εἶχε ἡσυχάσει πιά ἡ ἀτμόσφαιρα ἀραιὰ κι' ἀσθενικὰ στὴν ἀρχὴ, κι' ἔπειτα συχνότερα και πιὸ δυνατὰ ἀκουγόntonταν κάτι φωνὲς σὰν κραυγὲς σπαραχτικῆς, στεναγμοῦ γοεροῦ, γογγυσμοῦ ὑπόκωφοι. Ἀπὸ μᾶς δὲν ἔλειπε κανεὶς, κι' ἦταν φανερὸ πῶς κάποιοι Ἴταλὸς δὲ μπόρεσε νὰ παρακολουθῆσει τοὺς δικούς του στὴ γενναία τους ὑποχώρησι, εἶχε μείνει πληγωμένος στὴ χαράδρα και ζητοῦσε βοήθεια. Ἀφοῦ πεισθήκαμε γι' αὐτὸ, ἀρχίσαμε νὰ φωνάζουμε στοὺς ἀπέναντι μας Ἴταλοὺς νὰ κατέβουν νὰ πάρουν τὸν ἀνθρωπὸ τους μὲ τὴ διαβεβαίωση πῶς δὲ θὰ τοὺς πειράζαμε. Μὰ οἱ γενναῖοι Ἴταλοὶ, πούχαν ἐθνικὸ ἐμβλημα τὸ φασιστικὸ δόγμα «Βίβερε» περικολοζαμέντες, («νὰ ζοῦν μὲ κινδύνους») στὴν τρομάρα τους δὲν τολμοῦσαν ὄχι νὰ κατέβουν, ἀλλὰ και νὰ σκεφθοῦν ἓνα τέτοιο πράγμα. Ἐτσι, ὅσα τοὺς λέγαμε, πῆγαιναν χαμένα. Τότε συνέβηκε τὸ ἐξῆς ἀπίστευτο: Κατέβηκαν τρεῖς δικοὶ μας στρατιῶτες γιὰ νὰ σώσουν τὸν Ἴταλὸ τραυματία. Πλησίασαν, εἶδαν πῶς εἶχε πληγωθῆ στὸ πόδι κι' ὑπόφερε ἀπὸ φρικτοὺς πόνους. Ἀλλὰ παρὰ τὴν ἀπελπιστικὴ του κατάστασι ὁ Ἴταλὸς δὲν ἤθελε νὰ τὸν φέρουν στὴς Ἑλληνικὲς γραμμῆς. Γι' αὐτὸν πιά εἶχε τελειώσει ὁ πόλεμος. Προτιμοῦσε νὰ πάει στοὺς ὄμογενεῖς του, γιὰ τὴν ἔτσι σὲ λίγο θὰ βρισκόταν σπῆτι τοῦ. Τότε ἀρχισαν ἐπικλήσεις και φωνὲς στοὺς Ἴταλοὺς, ν' ἔλθουν νὰ πάρουν τὸν πληγωμένο συμπολεμιστὴ τους. Μὰ και πάλιν κανεὶς τους δὲν κουνιόταν. Τότε ἔγινε τὸ δεύτερο πιὸ ἀπίστευτο. Οἱ τρεῖς δικοὶ μας στρατιῶτες ἀποφάσισαν οἱ ἴδιοι νὰ τὸν μεταφέρουν και νὰ τὸν ἀνεβάσουν ἀπὸ τὴ χαράδρα στὸ ὕψωμα πούσαν οἱ Ἴταλοὶ. Τὸ ἐγχείρημα και δύσκολο και φοβερὰ ἐπικίνδυνο, γιὰ τὸ ἓνδοξοι Ἴταλοὶ, οἱ Ἴταλοὶ γιὰ τοὺς ὁποῖους ὁ Βίκτηρ Οὐγκῶ εἶπε τ' ἀθάνατα λόγια «πῶς στὴ τσέπη τους ἔχουν ἓνα σπιλέτο και στὴν καρδιά τους μιὰ προδοσία», κάτι τέτοιες εὐκαιρίες γύρευαν γιὰ νὰ δρῶναι τὴς λερωμένες δάφνης τοῦ ἡρωισμού των. Κι' ὄχι μόνον αὐτὸ, ἀλλὰ κι' ἀκόμη μᾶς ὑποσχόντουσαν πῶς δὲ θὰ πειράζαν τοὺς δικούς μας, καμμιά πίστη δὲν ἔπρεπε νὰ δώσουμε στὴν Ἴταλικὴ διαβεβαί-

(Ἡ συνέχεια εἰς τὴν 5ην σελίδα)

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ - ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Φράντς Λέχαρ!! 'Ο τόσο δημοφιλής συνθέτης περιφήμων όπερετών, όπως ή «Εύθυμη Χήρα», πέθανε στις 24 'Οκτωβρίου, σε ηλικία 78 ετών. 'Ελάχιστοι συνθέτες του είδους του δοκίμασαν την παγκόσμια επιτυχία στο βαθμό που τη δοκίμασε ο Λέχαρ. 'Η «Εύθυμη Χήρα», ή τόσο χαριτωμένη και αλλέγρο αυτή όπερέττα του, που γνώρισε καλοσσιαιία επιτυχία σ' όλο τον κόσμο, παίχθηκε για πρώτη φορά στα 1905 και του άνοιξε διάπλατα την πόρτα για το κατοπινό εύρυτατο λυρικό του στάδιο. 'Ο Λέχαρ δίκαια θεωρείται έθνικός Αυστριακός συνθέτης, ένας ήρωας της μουσικής του βάλλ. 'Εκτός από την «Εύθυμη Χήρα», μεγάλες επιτυχίες γνώρισαν και οι όπερέττες του «Παγκανίνι», «'Η χώρα του μειδιάματος», «'Ο κόμης του Λουξεμβούργου», «Τσιγγάνικη άγάπη» και άλλες.

Βιβλίο για τόν στρατιώτη! 'Οι πρόσκοποι τών 'Αθηνών ώργάνωσαν έβρανο για την συλλογή βιβλίων, που θα διατεθούν για ξεκούρασμα και ψυχαγωγία τών μαχομένων. Μαζεύτηκαν κάθε λογής βιβλία και περιοδικά. Προσφέρθηκαν και καλής και μετρίας ποιότητας από κάθε είδος έντύπου. Αύστηρως λογοτεχνικά βιβλία, δίπλα σε φτηνά αισθηματικά ρωμάντζα, βιβλία και περιοδικά σοβαρά, ιστορικού, έγκυκλοπαιδικού και θρησκευτικού περιεχομένου, δίπλα σε λαϊκές μυθοποιημένες εκδόσεις και περιοδικά της πιό εύκολης πνευματικής (·) χώνεψης. Προσφέρθηκαν ακόμη και ξενόγλωσσα βιβλία, κατάλληλα για τους γλωσσομαθείς στρατιώτες. 'Η άρμοδια ύπηρεσία έχει υποχρέωση να ξεκαθαρίση από τόν όγκο αυτό τών έντύπων εκείνα που όχι μόνον απλά ψυχαγωγία, αλλά και κάποια πνευματική ωφέλεια μπορούν να προσφέρουν στο στρατιώτη.

'Η πανελλήνια καλλιτεχνική έκ-

θεση, που άνοιξε στο Ζάππειο, στις 31 του περασμένου 'Οκτώβρη, προκάλεσε άμέριστο τόν ενδιαφέρον του κοινού. Πάνω από εβδομήντα χιλιάδες κόσμος την έχει ως τώρα επισκεφθή. 'Ολες οι τάσεις, από τόν ακαδημαϊσμό ως τόν συρρεαλισμό και τόν άκρο μοντερνισμό, αντιπροσωπεύονται στη μεγάλη αυτή έκθεση. 'Ελπίζουμε, ότι στο προσεχές φύλλο μας, ειδικός συνεργάτης μας, γνωστός τεχνοκριτικός, θα γράψη αναλυτικό ενδιαφέρον σημείωμα για την έκθεση. 'Η έκθεση θα λειτουργήση μέχρι της 15ης Δεκεμβρίου κι ύστες να παραταθή, αν κρίνωμε από τόν γεγονός, ότι παρατηρείται τόν κοσμοσυρροή, ώστε να κλείνουν οι πόρτες της έκθεσεως πολύ ενωρίτερα από τις καθωρισμένες ώρες. 'Η κοσμοσυρροή αυτή αποδεικνύει πόσο αναζητεί ο 'Ελληνικός λαός την γνήσια, την άληθινή, εισηθητική χαρά.

"Ολίβερ Τουϊστ... 'Ο μικρός ήρωας του όμώνυμου μυθιστορήματος του Ντίκενς, έδωσε στόν κινηματογράφο την ευκαιρία μιας ώραιας δημιουργίας. 'Ο Δαυίδ Λην — ο δημιουργός της ταινίας — επέτυχε ένα πραγματικό άθλο. Μετέφερε στην όθνη άτόφιο τόν έργο του μεγάλου 'Αγγλου μυθιστοριογράφου, χωρίς τις συνθησιμένες παραποιήσεις τών σεναριοποιήσεων. 'Η κινηματογραφική δημιουργία του Λην είναι ή σε εικόνες μεταφορά, κατά πιστή άπόδοση, του βιβλίου του Ντίκενς. 'Ο "Ολίβερ Τουϊστ" έσημείωσε και έμπορική επιτυχία κατά την προβολή του στις 'Αθήνας, πράγμα λίγο περιεργο για ταινία, που δεν έχει κανένα από τά προσόντα που έλκουν τόν εύρύ κινηματογραφικό κοινό. Πρόκειται για ένα έργο, που ή ανθρώπινη κακία προβάλλεται με όλους τούς τόνους της άποκρουστικότητας, χωρίς όμως και να μπόρεση να υποτάξη την ύπεροχη ψυχή του μικρού "Ολίβερ Τουϊστ.

Ο ΕΤΑΞΙΤΗΣ

ΜΑΚΡΟΝΗΣΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΙΧΟΣ

ΠΑΤΡΙΔΑ

Μάννα μου 'Ελλάδα, τί δέν είσαι
[Γώρα
Σάν πρώτα όρθή, ψηλή, στεφανω-
[μένη
Με δάφνες, τί δέν είσαι με τά δώρα
Της άθάνατης νίκης στολισμένη ;
"Αχ ! πότε θάρθη, πότε θάρθη ή
[ώρα
Νά ματαστράψη ή όψη σου ή σβυ-
[σιμένη
Και την έρημωμένη σου τή χώρα
Μ' έλπίδα να φωτίσης, ώ άντρωι-
[μένη ;
Πατρίδα μου σηκώσου. "Ας λάμψη
[πάλι
Στόν αιθέρα ψηλά τόν μέτωπό σου,
Και της λευτεριάς θε να προβάλλη
'Η μέρα και τόν θείο πρόσωπό σου
Θά λάμψη σαν τόν ήλιο της. Με-
[γάλη
Θά γίνης κι' άλλοια τότε στόν έ-
[χτρό σου.
ΛΟΡΕΝΤΖΟΣ ΜΑΒΙΛΗΣ

Σ η μ.: 'Η «Πατρίδα» έχει σειρά 24 στα χειρόγραφα τών σόνετων του ποιητή. Τόν πήραμε από την έκδοση: Λορέντζου Μαβίλη: Τά "Εργα. Δεύτερη έκδοση. 'Εράμματος. 'Εκδότης Στέφανος Πάργας, 'Αλεξάνδρεια 1923.

Κάθε Κυριακήν κυκλοφορεί ή εβδομαδιαία σατυρική και εϋθυμογραφική έφημερίς

Ο ΓΡΑΜΜΟΣ

διά τήν ψυχαγωγίαν τών ενόπλων δυνάμεων.
'Η έκδοσις της συμπληρώνει όμολογουμένως κενόν εις τόν 'Ελληνικόν περιοδικόν τύπον.
Συνιστώμεν αυτήν εις τούς Στρατιωτικούς και εις τούς πολυπληθείς αναγνώστas μας.

ΤΟ ΕΦΕΤΕΙΝΟ ΝΟΜΠΕΛ

THOMAS STEARNS ELIOT

Τόν μικρό αυτό σημείωμα δεν έχει τήν αξίωση οιασδήποτε — έστω και με λίγα λόγια — κριτικής τοποθετήσεως τού μεγάλου έργου του Thomas Eliot, που επιβραβεύτηκε φέτος από τή Σουηδική 'Ακαδημία με τήν άπονομή τού βραβείου Νόμπελ τού δημιουργού του. Είναι απλά πληροφοριακό για τούς αναγνώστες μας και ειδικά για τούς πολλούς από τούς συναδέλφους αξιωματικούς, που άσχολούνται με τά γράμματα και ειδικότερα με τήν ποίηση.

'Ο βραβευθείς ποιητής είναι 'Αμερικανικής καταγωγής, θεωρείται δε ως μία από τις πιό γερές πνευματικές συνειδησεις της εποχής μας. Χαρακτηρίζεται ως ποιητής της παρακμής και ή ποιήσή του δεν είναι παρά μία κραυγή της μεγάλης πάλης που διεξάγουν οι αιώνιες ιδέες που στηρίζαν όλους τούς άληθινούς πολιτισμούς έναντι των διαφόρων άποσυνθετικών δυνάμεων τού καιρού μας. Πρωτοεμφανίστηκε τόν 1917 με τήν ποιητική συλλογή «Προύφοκ κι' άλλες παρατηρήσεις». Μέσα σε πέντε χρόνια, ο ποιητής εξέδωσε τήν «'Ερημη Χώρα» που άποτελεί τόν πιό περίφημο μέρος τού όλου ποιητικού του έργου. Στο άριστούργημά του αυτό ο ποιητής ώλοκλήρωσε όλες τις δυνατότητες τού πλουσιώτατου ταλέντου του. Με τήν «'Ερημη Χώρα» ή ποιήση τού 'Ελιοτ στάθηκε σαν δυνατή έκπληξη για τήν εποχή της. Πρόκειται για μία ποιήση «δύσκολη», που εκφράζει ένα χαρακτήρα κλειστό και αυτοσυγκεντρωμένο. Τόν «δύσκολο» αυτό όφείλεται κυρίως στη φανερή προσπάθεια τού ποιητή να άποδώση με άνάλογο ποιητικό σχήμα τις συλλήψεις της φαντασίας του για ένα κόσμο που βάλλεται από τις διαλυτικές δυνάμεις, για τις όποιες μιλήσαμε άμέσως παραπάνω. 'Εκτός από τόν καθαρών ποιητικό του έργο, ο 'Ελιοτ μάς έχει δώσει και φιλοσοφικά δοκίμια και αξιόλογες μελέτες για τόν Πασκάλ, τόν Βιργίλιο, τόν Δάντη και τόν Dryden. Στις φιλοσοφικές του μελέτες εκφράζει τήν ακλόνητη πίστη του για τις ακατάλυτες ήθικές αξίες, που συνθέτουν τούς μεγάλους πολιτισμούς, και σαν πρώτες τέτοιες αξίες δέχεται τόν κλασσικό και τόν χριστιανικό πνεύμα. Γενικά ο Thomas Eliot μπορεί να χαρακτηριση ως ένας κλασσικός εκπρόσωπος της σύγχρονης Δυτικής σκέψεως, που έπάξια βραβεύτηκε με τόν φωτεινό Νόμπελ.

Ο ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

"ΕΠΕΣΑΝ ΜΕΧΡΙΣ ΕΝΟΣ,"

ΕΝΑ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟ ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΦΙΛΜ

'Η εφετεινή κινηματογραφική σαιζόν άρχισε με ένα εξαιρετικό από κάθε άποψη πολεμικό φίλμ, που προεβλήθη στο «Πάνθεον». Μπορεί λιγάκι καθυστερημένα να τόν κρίνουμε από τις στήλες της «Μακρονήσου», όμως μία τέτοια ταινία, που με τόνση άριότητα και με τόνση ζωντάνια κατώρθωσε να παρουσιάση τήν αυταπόρησι και τήν ανώτερη πίστι προς τόν καθήκον σ' όλες τούς τις ήρωικές εκφάνσεις, παραμένει αλησμόνητη, σαν περιφημο πάντοτε δίδαγμα πατριωτισμού. Θά ήταν εύχης έργον, εάν ένδιεφέρετο ιδιαίτερα γι' αυτήν τόν Γ.Ε.Σ. και, με τήν φροντίδα του, κατώρθωνε να προβληθή

σης, οι Γιαπωνέζοι έτοιμάζονται, επί τέλους, για άπόδρασι, πιστεύοντας, ότι στο Γουέικ δεν θα είχε μείνει ούτε ίχνος ανθρώπινης ύπαρξεως. 'Αλλά ξαφνικά δέχονται τά πυρά τών όλίγων πυροδόλων ιού Γουέικ, τά όποια άρχισαν να βάλλουν, όταν τόν σχέδιο της «σιωπής», που είχε συλλάβει και έφαρμόσει ο διοικητής, είχε πλέον ώλοκληρωθή. 'Ομως τά πυρομαχικά τελειώνουν και τέλος οι Γιαπωνέζοι, παρ' όλες τις απώλειές τους, κατορθώνουν και καταλαμβάνουν τή μικροσκοπική νησίδα Γουέικ, εάν ένδιεφέρετο ιδιαίτερα γι' αυτήν τόν Γ.Ε.Σ. και, με τήν φροντίδα του, κατώρθωνε να προβληθή

Μία χαρακτηριστική σκηνή από τόν έργον «'Επεσαν μέχρις ενός». Δεξιά ο διοικητής της Φρουράς, ως γεμιστής, στο τελευταίο πολυβόλο που έμεινε....

ειδικά για τόν Στρατό μας. Γιατι, χωρίς καμμιά άπολύτως επίφυλαξη, ή ταινία αυτή έχει, εκτός από τήν καλλιτεχνική της αξία και μιάν αφάσστου έθνικού ενδιαφέροντος έπικαιρότητα. 'Ολόκληρη ή υπόθεση εκτυλίσσεται σ' ένα νησάκι τού Ειρηνικού, στο Γουέικ, από τόν όποιον και ο τίτλος «Τόν νησί τού Γουέικ», που στην 'Ελληνική άπόδοσι έγινε «'Επεσαν μέχρις ενός». Στο νησάκι αυτό απέβιδάσθησαν, λίγο πριν οι Γιαπωνέζοι έπιτεθούν κατά τού Πέρλ Χάμπορ, 385 'Αμερικανικοί πεζοναύτες, που ανέλαβαν να τόν όχυρώσουν, γιατί άποτελούσε, έν όψη τού έπερχομένου πολέμου, πρώτης τάξεως στρατηγικό σημείο της "Απω 'Ανατις. 'Οι πεζοναύτες αυτοί άπετέλουν τή φρουρά τού νησιού, ή ότι α, εκτός από κάμποσα πυροβόλα έθετε και 10 αεροπλάνα.

Μετά τήν πτώσι τού Πέρλ Χάμπορ, οι Γιαπωνέζοι έπετέθησαν και έναντι τού Γουέικ από άέρος και θαλάσσης. 'Η φρουρά τού νησιού αντιμετώπιζε τις λυσώδεις έπιθέσεις τών Γιαπωνέζων με ήρωισμόν άπεριγάρπτου μεγαλείου. Κατά τις στιγμές εκείνες

βόλο σαν άπλόος πεζοναύτης... 'Ο μοναδικός άδιόφορος για ό,τι γίνονταν γύρω του, ήταν ο άσυρματιστής, που κι' όταν άκόμα όλοι οι άλλοι είχαν σκοτωθή, αυτός εξακολούθησε να μεταδίδη τή φωνή τού Γουέικ εις τήν Ούάσιγκτων. 'Ο τελευταίος πυροβολισμός που άκούστηκε, ήταν από τόν πιστόλι τού Γιαπωνέζου αξιωματικού, που σκότωσε, πάνω στο καθήκον, τόν άσυρματιστή αυτόν....

Χωρίς τήν άπαραίτητη έπέμβασι τού έρωτικού πτοιχείου, που οι 'Αμερικανικοί σκηνοθέτες φροντίζουν να χώνουν κι' άπου ακόμη δεν χρειάζεται, χωρίς τόν κλασσικό «happy-end», ή ταινία αυτή της «Κολομπία» προσφέρει στο θεατή μιάν ύπεροχη πιτυχή τού πολέμου, γεμάτην ανθρωπιά και ψυχικά διαμάντια.

'Η ιστορία της φρουράς τού Γουέικ είναι ή άληθινή ιστορία μιάς φύχτας άπλών ανθρώπων, που με τή θυσία τους στο θωρό της έλευθερίας, έδωσαν τόν παράδειγμα της ψυχικής τελειότητας στην αγωνιζόμενη ανθρωπότητα. Τόν φίλμ αυτό είναι από τά σπάγια, που στάθηκαν πιστά μέσα

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΜΑΚΡΟΝΗΣΟΥ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΙ

"Αρθρον του 'Αρχ.μ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΒΑΛΛΗΝΔΡΑ
Στρατ. 'Ιερέως τών Μονάδων Μακρονήσου

Πολλές φορές συναντούμε άνθρώπους άπογοητευμένους και άποτυχημένους στη ζωή τους. 'Οσοι, όμως, θέλησαν να ξεπετάσουν τά πραγματικά αίτια τού γεγονότος αυτού, δεν άργησαν να διαπιστώσουν, ότι δεν είναι τόσο οι στενοχώριες και οι δυσκολίες τού βίου που έχουν καταβάλει και άπογοητεύσει τούς ανθρώπους αυτούς, άλλ' ότι κάτι άλλο συμβαίνει μέσα τους. Τί δηλαδή; Αισθάνονται κάποιον κενόν. Σαν κάτι να μιλά μέσα τους και τούς λέγει, ότι δεν έδημιούργησαν τίποτα που να έχη πραγματική και μόνιμη αξία. Μπορεί να είναι νέ-

με, ότι ή στειρότης και ή άκαρπία (ή ή κακή παραγωγή) της ζωής τους, που είναι ή αίτια της άποτυχίας και της άπογοητεύσεώς τους, έχει άρχική αίτια τόν ότι άπ' τή ρίζα δεν έτροφοδοτείτο καλά τόν δένδρο της ύπαρξεώς των, ώστε να είναι παραγωγικό και ν' άποδώση καλούς καρπούς. Δεν είναι δυνατόν «ει ή ρίζα άγία, και οι κλάδοι», λέγει ή αλάνθαστη σοφία τού Θεού δια τού 'Αποστόλου Παύλου (προς Ρωμαιοσίμα 16). Δηλαδή, εάν ή ρίζα είναι καλή, και οι κλάδοι τού δένδρου θα είναι θαλλεροί και γεμάτοι καρπούς. 'Οταν όμως ρίζα και θεμέ-

τους στη θεμελίωσι και τήν οικοδομή — όχι στο γκρέμισμα — τών ήθικών αξιών. Πρέπει να προχωρούμε με σύνθημα τήν δημιουργίαν και όχι τήν καταστροφήν. Θέλετε να όμιλήση για τόν θέμα αυτό μία σύγχρονη πραγματικότητα; Τά παλληκάρια τού Ε.Τ. ΑΚ. και τού 596 ήρωικού τάγματος έγεύθησαν τήν χαράν και τήν ευτυχίαν που παρέχει ή έσωτερική ικανοποίησις, ότι έκαναν κάτι για τήν 'Ελλάδα, ότι έβαλαν κι' αυτοί μερικούς λίθους στην αναστήλωσι τού οικοδομήματος της έλευθερίας και της ευημερίας της Πατρίδος. "Αν τούς έρωτήσετε,

λος εκείνων θάνατος. Νυνί δε έλευθερωθέντες από τής άμαρτίας..... έχετε τόν καρπόν ύμών....» (Ρωμ. στ' 22).

"Ετσι είναι, αγαπητοί αναγνώστα. Είναι πηγή χαράς και ευτυχίας τόν να εργάζεται κανείς τόν αγαθόν. Και πηγή δυστυχίας τόν να εργάζεται κανείς τόν κακόν. 'Ο νέοι πρό πάντων, με τήν δυναμικότητα και τήν ζωτικότητα που

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΜΑΚΡΟΝΗΣΟΥ

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΙ

Άρθρον του Άρχιμ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΒΑΛΛΗΝΑΡΑ

Στρατ. Ίερέως τών Μονάδων Μακρονήσου

Πολλές φορές συναντούμε ανθρώπους απογοητευμένους και αποτυχημένους στη ζωή τους. Όσοι, όμως, θέλησαν να εξετάσουν τα πραγματικά αίτια του γεγονότος αυτού, δεν άργησαν να διαπιστώσουν, ότι δεν είναι τόσο οι στενοχώριες και οι δυσκολίες του βίου που έχουν καταβάλει και απογοητεύσει τους ανθρώπους αυτούς, άλλ' ότι κάτι άλλο συμβαίνει μέσα τους. Τί δηλαδή; Αισθάνονται κάποιο κενόν. Σάν κάτι να μιλάει μέσα τους και τους λέγει, ότι δεν έδημιούργησαν τίποτε που να έχει πραγματική και μόνιμη αξία. Μπορεί να είναι νέοι, και όμως σ'αυτούς σαν πρόωρα γερασμένοι. Εσπατάλησαν ασκοπα ή και επίζημια την νεανική τους ζωτικότητα, χωρίς να δημιουργήσουν κάτι, που ν' αποτελή κεφάλαιον και γι' αυτούς και για το περιβάλλον τους. Άλλοι πάλι, ριχνοντας μια ματιά στα περασμένα, αισθάνονται τώρα πόσα στιγμάτα και μελανά σημεία έχει το παρελθόν τους, χωρίς να διακρίνουν πουθενά αξιόλογα θετικά δημιουργικά σημεία. Και, φυσικά, θεωρούν τόν εαυτόν τους αποτυχημένο στη ζωή και βλέπουν, ότι απέτελεσε παθητικόν διά την κοινω- νίαν.

Αν τώρα προχωρήσουμε ακόμη βαθύτερα εις την ανατομίαν αυτού του τύπου τών ανθρώπων, θα ιδού-

με, ότι η στειρότης και η άκαρπία (ή η κακή παραγωγή) της ζωής τους, που είναι η αίτια της αποτυχίας και της απογοητεύσεώς τους, έχει άρχικη αίτια τὸ ὅτι ἀπ' τῆ ρίζα δὲν ἐτροφοδοτεῖτο καλὰ τὸ δένδρο τῆς ὑπάρξεώς των, ὥστε νὰ εἶναι παραγωγικὸν καὶ ν' ἀποδώσῃ καλοὺς καρπούς. Δὲν εἶναι δυνατὸν «εἰ ἡ ρίζα ἀγία, καὶ οἱ κλάδοι», λέγει ἡ ἀλάθησθη σοφία τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (πρὸς Ῥωμαίους ια' 16). Δηλαδή, ἐὰν ἡ ρίζα εἶναι καλή, καὶ οἱ κλάδοι τοῦ δένδρου θὰ εἶναι θαλλεροὶ καὶ γεμάτοι καρπούς. Ὅταν ὁμως ρίζα καὶ θεμέλιον καὶ κέντρον τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως πολλῶν, δυστυχῶς, ἀνθρώπων ἦταν ἡ ἀρνησις τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ζωῆς, ἀρνησις τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν καὶ τῆς χριστιανικῆς κατευθύνσεως τοῦ βίου, ἐπόμενον ἦτο, φυσικὰ, νὰ μείνῃ ἄκαρπο ἢ ἄγριο τὸ δένδρον, καὶ ἄχαρι τὸ οικοδόμημα τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν. Τί τὰ θέλετε; Ἡ ἀρνησις τῆς χριστιανικῆς κοσμοθεωρίας καὶ διοθεωρίας εἶναι ἰκανὴ μόνον νὰ γκρεμίσῃ. Δὲν δημιουργεῖ. Δημιουργεῖ μόνον συντρίμματα καὶ εἰρείπια καὶ φθοράν. Καμμίαν ὁμως θετικὴν δημιουργίαν δὲν παράγει.

Ὅσοι λοιπὸν θέλουν νὰ εἶναι νικηταὶ καὶ ἐπιτυχημένοι στη ζωῆ, πρέπει νὰ διαθέτουν τὸν εαυτόν

τους στὴ θεμελίωσι καὶ τὴν οικοδομῆ — ὅχι στὸ γκρέμισμα — τῶν ἠθικῶν ἀξιών. Πρέπει νὰ προχωροῦν μὲ σύνθημα τὴν δημιουργίαν καὶ ὄχι τὴν καταστροφὴν.

Θέλετε νὰ ὀμιλήσῃ γιὰ τὸ θέμα αὐτὸ μὴ σύγχρονον πραγματικότης; Τὰ παλληκάρια τοῦ Ε.Τ. Α.Κ. καὶ τοῦ 596 ἡρωικοῦ τάγματος ἐγεύθησαν τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐτυχίαν ποῦ παρέχει ἡ ἐσωτερικὴ ἱκανοποίησις, ὅτι ἔκαναν κάτι γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ὅτι ἔβαλαν κι' αὐτοὶ μερικὸς λίθους στὴν ἀναστήλωσι τοῦ οικοδομήματος τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εὐμερίας τῆς Πατρίδος. Ἄν τὸς ἐρωτήσετε, ποῖα συγκρίσις ὑπάρχει μεταξύ τῆς τωρινῆς χαρᾶς καὶ ἱκανοποιήσεως, ποῦ τοὺς ἔδωκε ἡ προσφορά τοῦ εαυτοῦ τῶν σὲ μὴ θετικὴ ἐθνικὴ δημιουργία, καὶ τῆς εἰς τὸ παρελθὸν χρησιμοποίησεως τῆς νεανικῆς δυναμικότητος πολλῶν εἰς ἀρνητικὰς ὑπηρεσίας καὶ ἔργα καταστροφῆς, εἶμαι βέβαιος, ὅτι μπορῶ νὰ διερμηνεύσω τὴν ἀπάντησιν τῶν, μὲ τὰ ἐξῆς λόγια τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «Ἡμεῖς ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ» (Ἐφεσ. ε' 8). Καὶ ἐπάνω στὸ ξεχειλισμὸν μίᾶς εὐκρινούς ὁμολογίας καὶ συγκρίσεως, ἀσφαλῶς ἡ συνείδησις λέγει περίπου τὰς ἐξῆς φράσεις τοῦ ἰδίου ἀποστόλου: «Τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; Τὸ γὰρ τέ-

λος ἐκείνων θάνατος. Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας... ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν...» (Ῥωμ. στ' 22).

Ἔτσι εἶναι, ἀγαπητοὶ ἀναγνώστα. Εἶναι πηγὴ χαρᾶς καὶ εὐτυχίας τὸ νὰ ἐργάζεται κανεὶς τὸ νὰ ἐργάζεται κανεὶς τὸ κακόν. Οἱ νέοι πρὸ πάντων, μὲ τὴν δυναμικότητα καὶ τὴν ζωτικότητα ποῦ κλείνουν μέσα τους, πρέπει κάπου νὰ δώσουν τὸν εαυτόν τους. Ἄν τὸν δώσουν στὰ καλὰ ἔργα, θὰ γίνουν δημιουργικοὶ καὶ εὐτυχεῖς. Ἄν τὸν δώσουν στὰ κακὰ, θὰ γίνουν δυστυχεῖς καὶ καταστρεπτικοί. Ἐξάπαντος ὁ νέος κάπου θὰ διαθέσῃ τὴν ζωτικότητά του. Οἱ πεῖθ δυναμικοὶ μάλιστα νέοι δὲν μποροῦν νὰ ἡσυχάσουν καὶ νὰ μείνουν ἀδρανεῖς. Γι' αὐτὸ ἔχει ἰδιαίτερα σημασία τὸ ὅτι νέοι δυναμικοὶ, σάν τὰ παλληκάρια τοῦ Ε. Τ. Α.Ξ. καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν του ταγμάτων, ἀπεδόθησαν εἰς τὴν παρτάσιν τῶν εὐγενῶν καὶ γενναίων ἀγωνιστῶν τῆς Πίστεις καὶ τῆς Πατρίδος. Τοὺς ἀνέκουν (Ἡ συνέχεια εἰς τὴν 5ην σελίδα)

ειδικὰ γιὰ τὸ Στρατόμας. Γιατί, χωρὶς καμμιά ἀπολύτως ἐπιφύλαξι, ἡ ταινία αὕτη ἔχει, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν καλλιτεχνικὴ τῆς ἀξία καὶ μίαν ἀφθάστου ἠθικοῦ ἐνδιαφέροντος ἐπικαιρότητα. Ὁλόκληρη ἡ ὑπόθεσις ἐκτυλίσσεται σ' ἕνα νησάκι τοῦ Εἰρηνικοῦ, στὸ Γουέγκ, ἀπὸ τὸ ὁποῖον καὶ ὁ τίτλος «Τὸ νησί τοῦ Γουέγκ», ποῦ στὴν Ἑλληνικὴ ἀπόδοσιν ἔγινε «Ἐπεσαν μέχρις ἑνός». Στὸ νησάκι αὐτὸ ἀπεβίβασθησαν, λίγο πρὶν οἱ Γιαπωνέζοι ἐπιτεθῶν κατὰ τοῦ Πέρλ Χάμπορ, 385 Ἀμερικανοὶ πεζονάυτες, ποῦ ἀνέλαβαν νὰ τὸ ὀχυρώσουν, γιὰ τὸ ἀποτελοῦσε, ἐν ὄψει τοῦ ἐπερχομένου πολέμου, πρώτης τάξεως στρατηγικὸν σημεῖο τῆς Ἄνω Ἀνατις. Οἱ πεζονάυτες αὐτοὶ ἀπέτελαν τὴν φρουρὰ τοῦ νησιοῦ, ἡ δὲ α, ἐκτὸς ἀπὸ κάμποσα πυροβόλα ἔθετε καὶ 10 ἀεροπλάνα.

Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Πέρλ Χάμπορ, οἱ Γιαπωνέζοι ἐπετέθησαν καὶ ἐναντῖον τοῦ Γουέγκ ἀπὸ ἀέρος καὶ θαλάσσης. Ἡ φρουρὰ τοῦ νησιοῦ ἀντιμετώπισε τὴς λυσώδεις ἐπιθέσεις τῶν Γιαπωνέζων μὲ ἡρωισμόν ἀπεριγράπτου μεγαλείου. Κατὰ τὴς στιγμῆς ἐκεῖνης τῆς καταστροφῆς καὶ τοῦ ὀλέθρου, κατὰ τὴς ὁποῖες οἱ φοβερῆς ἐπιθέσεις τῶν Γιαπωνέζων ἐδημιουργοῦσαν μέσα στὸ νησί καὶ γύρω ἀπ' αὐτὸ μὴ ἀληθινὴ κόλασι πυρός, ὁ κάθε πεζοναὐτὴς μετεβάλλετο, χωρὶς ὑπερβολή, σὲ ἐπικὸ ἠμίθεο. Ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ διοικητοῦ τῆς φρουρᾶς, ἐνὸς ταγματάρχου, ποῦ τὸν ὑποῦεται ὁ Μπράϊαν Ντόνλεβυ, λαμβάνουν χώραν εἰς τὸ νησάκι αὐτὸ πολεμικῆς πράξεως, τῶν ὁποίων τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ εἶναι: ἡ ἀσύγκριτη γενναϊότητα, ἡ ἐξυπνάδα, ἡ πρωτοφανὴς ἀδιαφορία πρὸς τὸ θάνατο, καὶ τὸ... κέφι. Ὑστερα ἀπὸ ἕνα ἔντονον καὶ συνεχῆ βομβαρδισμό ἀπὸ ἀέρος καὶ θαλάσ-

βόλο σάν ἄπλος πεζοναὐτῆς... Ὁ μοναδικὸς ἀδιάφορος γιὰ ὅτι γίνονταν γύρω του, ἦταν ὁ ἀσυρματιστής, ποῦ κι' ἦταν ἀκόμα ὀλοὶ οἱ ἄλλοι εἶχαν σκοτωθῆ, αὐτὸς ἐξακολουθοῦσε νὰ μεταδίδῃ τὴ φωνὴ τοῦ Γουέγκ εἰς τὴν Οὐάσιγκτων. Ὁ τελευταῖος πυροβολισμὸς ποῦ ἀκούσθηκε, ἦταν ἀπὸ τὸ πιστόλι τοῦ Γιαπωνέζου ἀξιωματικοῦ, ποῦ σκότωσε, πάνω στὸ καθῆκον, τὸν ἀσυρματιστὴ αὐτόν...

Χωρὶς τὴν ἀπαραίτητη ἐπέμβασι τοῦ ἐρωτικοῦ στοιχείου, ποῦ οἱ Ἀμερικανοὶ πικροθέτες φροντίζουσαν νὰ χράνουν κι' ἄπου ἀκόμη δὲν χρειάζεται, χωρὶς τὸ κλασσικὸ «happy-end», ἡ ταινία αὕτη τῆς «Κολούμπια» προσφέρει στὸ θεατὴ μίαν ὑπέροχη πτυχὴ τοῦ πολέμου, γεμάτην ἀνθρωπιά καὶ ψυχικὰ διαμάντια.

Ἡ ἱστορία τῆς φρουρᾶς τοῦ Γουέγκ εἶναι ἡ ἀληθινὴ ἱστορία μίᾶς φούχτας ἀπλῶν ἀνθρώπων, ποῦ μὲ τὴ θυσία τους στὸ θαμνὸ τῆς ἐλευθερίας, ἔδωσαν τὸ παράδειγμα τῆς ψυχικῆς τελειότητος στὴν ἀγωνιζομένη ἀνθρωπότητα.

Τὸ φιλμ αὐτὸ εἶναι ἀπὸ τὰ σπάνια, ποῦ στάθηκαν πιστὰ μέσα στὰ αὐστηρὰ πλαίσια τῆς Τέχνης καὶ τῆς πραγματικότητος, χωρὶς τὰ γνωστὰ ἐκείνα ἀνοῦσια καὶ γλυκανάλατα παραγεμίματα, μὲ τὰ ὁποῖα οἱ ἐπιχειρηματίες τοῦ Χόλλυγουντ συνθιζοῦν νὰ ἱκανοποιοῦν τὴς ἐμπορικῆς τους ἐπιδιώξεις...

Π.

Τὸ Ε.Τ. Α.Ξ. εἶναι μία νίκη τῆς Ἑλλάδος.

ΕΝΑ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟ ΣΚΕΤΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΗΤΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΙ

Ο ΓΑΛΑΖΙΟΣ ΑΕΤΟΣ

Τοῦ κ. Ν. Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗ, Ἐφ. Ὑπολογοῦ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου) ΜΑΘΙΟΣ : "Ἄμα τὸν εἶδα, θάρρεμα πὼς ξαναγεννήθηκα... Μὰ τώρα ἦντα θὰ κάμη; Ποῦ θὰ μείνῃ; ΣΤΥΛΙΑΝΗ : Κι' ἂν τὸν εἶδε κανένα μάτι; Μαθίό μου... πρέπει νὰ τὸν κρύψουμε... ΠΑΠΟΥΣ : Θέχουνε γνῶσι οἱ φύλακες... (Γίνεται σιωπὴ. Ὁ Μαθίος σιμῶνι στὸ τραπέζι καὶ πίνει ἕνα ποτήρι νερό. Ἡ Στυλιανὴ σηκώνεται καὶ πλησιάζει στὴν ἐξώπορτα μὲ προφύλαξι καὶ δοκιμάζει τὴν ἀμάρτα). ΣΤΥΛΙΑΝΗ (ξαναγυρίζει στὸ Μαθίό): Ἄργουνε... μὰ γιατί ἀρ- φοῦνε; Ἦντα θὰ γίνῃ τώρα; ΠΑΠΟΥΣ : Μὴ βιάζεσαι. Ἄσε τὰ παιδιὰ ν' ἀργήσουν λιγάκι μέ- να οἱ δύο τους... Πρέπει ν' ἀργή- σουν... (Ἡ Φιλίω κι' ὁ Λευτέρης ξα- μπαίνουν ἀγκαλιασμένοι) ΛΕΥΤΕΡΗΣ : Τώρα ποῦ εἶδα τὴ Φιλίω μου, τὸ παιδί μου... ὅ- τους σ'αὶ... τώρα εἶμαι ἡσυχος.

Ὅμως ἀκούστε με !... Δὲν μπο- ρῶ νὰ μείνω πάνω πάνω !... ΦΙΛΙΩ (ἀπελπισμένη) : Λευτέ- ρη μου ! Δὲ θὰ μείνῃς ; ΛΕΥΤΕΡΗΣ : Ὅχι, Φιλίω μου. Μὰ τὰ βόσσανα τελειώνουν... ἡ ὥ- ρα τῆς λευτεριάς ἦρθε ! Ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα οἱ Γερμανοὶ ξεκουμπί- ζονται. Ἡ Ἀθήνα λευτερώθηκε ! Οἱ Σύμμαχοι μπαίνουν στὸ Βερο- λίνο !... ΠΑΠΟΥΣ : Πόσο ἄλλαξες, Λευ- τεράκι !... (ἀνασηκώνεται καὶ ἐ- ρευνᾷ τὸ Λευτέρη μὲ τὸ βλέμμα). Ἐχεις μίαν θωριά ἀλλοιώτικη... εὐρωπείκια. Ἐκεῖα στὴ Μεσιανὴ Ἀνατολή, καλὰ σὲ σπουδάσανε... Ὅμως... (τὸν καλεῖ μὲ τὸ χέρι) ἔλα ἔπαε, κοπέλι μου... ἔλα κον- τὰ μου νὰ σὲ μυρίσω... (ἀπλώνει καὶ τὰ δύο του χέρια γιὰ νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ). ΛΕΥΤΕΡΗΣ (τρέχει στὴν ἀγ- καλιά τοῦ παποῦ) : Ἐρχομαι, πα- ποῦ... ΠΑΠΟΥΣ (ξανακάθεται, τὸν ἀγκαλιάζει καὶ τοῦ μυρίζει τὰ χέ- ρια, τὸ λαϊμὸ, τὸ κεφάλι) : Ὅμως

... εἶπα... τὴ μουριά σου νὰ ξα- νουιώσω (ρουφαίει μὲ ἀγαλλία- ση). Μμ, ἄα ! Μωρὲ... ὅσο κι' ἂν ἄλλαξες ὄψη... βγάξεις πάντο- τεσ τὸ ἀρώμα τοῦ γνήσιου Κρητι- κοῦ θύμου ! Μμ, ἄα ! Μὲ ξανα- νοιωσες, κοπέλι μου... νάσαι κα- λὰ (χαμογελάει). Μὰ δὲ μὰς εἶ- πες δὰ ἦντὰ κανεὶς ἐκεῖα κάτω... (τὸν ἀφήνει). ΛΕΥΤΕΡΗΣ (σὰ νὰ διστάζῃ νὰ μιλήσῃ). Δὲν ἔχω καιρὸ, πα- ποῦ... Πρέπει νὰ φύγω... Ἐδῶ μέσα κινδυνεύω... Μπορεῖ... (κομπιάζει). Μονάχα δυὸ λόγια θὰ σὰς πῶ... Νὰ... Θυμάσαι, πατέ- ρα; (στρέφεται στὸ Μαθίω). Θυ- μάσαι πὼς χτυπήσαμε τοὺς ἀλεξι- πτωτιστές; Σ' ἔχασα τότες... Κι' ἐγώ... ἀφοῦ σκότώσα κάμποσους Γερμανοῦδες, τράβηξα γιὰ τὴ θά- λασσα μαζὴ μὲ κάτι ἄλλους ἀγνω- στους. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς μοῦ εἶ- πε : «Ἐλα μαζὴ μας, παλληκάρι μου, στὴ Μέση Ἀνατολή νὰ συνε- χίσῃς ἀπὸ κεῖ τὸν ἀγῶνα κοντὰ στοὺς συμμάχους μας !...» Ἐρ- χομαι, εἶπα, καὶ ἀξάφνα βρέθηκα μέσα σ' ἕνα ὑποδρύχιο... καὶ με- τὰ στὸ Κάιρο. Ὑστερα ἀπὸ μερι- κοὺς μῆνες μὲ βάλανε σὲ μίαν Σχο- λὴν πρακτῶν καὶ ἀσυρματιστῶν. Σπουδάσα κοντὰ δύομισι χρόνια. Ἐμαθα Γερμανικὰ... Κι' ἔτσι πρὶν πέντε μῆνες ἔπεσα ἐνὰ πρωῖ- νῶ... ἡμερῶματα κάπου στὸ νησί μας... μὲ ἀλεξιπτώτο. Ἦρθα μὲ

ὠρισμένη ἀποστολή. Ἀπὸ τότες δὲν εἶμαι πιά ὁ Λευτέρης ὁ Κα- τσοχηράκης, μὰ... (διστάζει). ΜΑΘΙΟΣ (μὲ περιέργεια) : Εἶ- σαι ὁ...; ΛΕΥΤΕΡΗΣ (μὲ δισταγμὸ) : Εἶμαι ὁ... (ἀλλάζει ἀπότομα). Ὅχι ! Ὅχι ! Πρέπει νὰ φύγω ! ΠΑΠΟΥΣ (πονηρὰ) : Ἄν δὲ μὰς μπιστεύσαι, μὴ μιλάς μπλιό. ΛΕΥΤΕΡΗΣ : Ὅχι, παποῦ... Μὰ... (ἀποφασιστικὰ). Τώρα εἶ- μαι ὁ... «ΓΑΛΑΖΙΟΣ ΑΕΤΟΣ» ! (ὄλοι μένουν κατάπληκτοι. Ἄλλη- λουκτᾶζονται). ΦΙΛΙΩ - ΣΤΥΛΙΑΝΗ - ΜΑ- ΘΙΟΣ (κατάπληκτοι) : Ἐσὺ ; ! ΠΑΠΟΥΣ (χτυπάει τὴν καρδιά του) : Κάτι μοῦλεγε μένα τούτη- νε... ΛΕΥΤΕΡΗΣ : Ἔτσι μὲ βάρφτι- σαν... Λίγες μέρες μετὰ ὀλοὶ στὴν Κρήτη μιλοῦσαν γιὰ τὸ «ΓΑΛΑ- ΖΙΟΣ ΑΕΤΟΣ»... Κι' ὅταν ἄρχισαν νὰ φεύγουν οἱ Γερμανοὶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, πῆρα διαταγὴ νὰ γράφω προκηρύξεις καὶ νὰ τὴς σκορπῶν στὰ χωριά μας... Οἱ Γερμανοὶ χα- λούσαν τὸν κόσμον νὰ μὲ ἀνακαλύ- ψουν, μὰ ἐγὼ τοὺς ξέφευγα, ἂν καὶ εἶμαι διαρκῆς μπροστά τους... ΣΤΥΛΙΑΝΗ : Φιλιάσου, παιδιά- κι μου... Θὰ σὲ σκοτώσουν ἔμα- σὲ πιάσουν... Τώρα ποῦ φεύγουν δὲν κάθεται ἡσυχά ; ΛΕΥΤΕΡΗΣ (μὲ χαμόγελο) :

Μὴ φοβάσαι, μάννα ! Ὁ «ΓΑΛΑ- ΖΙΟΣ ΑΕΤΟΣ», (μὲ ἔμφαση) δη- λαδὴ ὁ γυιὸς σου, δὲν μπορεῖ νὰ πιαστῇ εὐκολα. Ὅμως ἡ ἀποστο- λή μου δὲν τελείωσε... ΦΙΛΙΩ : Λευτέρη μου... σκέ- ψου τὸ παιδάκι μας... ΛΕΥΤΕΡΗΣ : Γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μὴ μοῦ μιλάς γιὰ τὸ παιδί. Δὲ γίνεται ἀλλοιώτικα, Φιλίω μου. Ὑπομονή... θὰ ξαναγυρίσω γρή- γορα κοντὰ σου γιὰ πάντα... Τό- σο καιρὸ δὲν πῆρεσα νάρθω, μή- τε νὰ σὰς στείλω μήνυμα... γιατί δὲν ἔπρεπε νὰ μάθῃ κανένας, οὔτε σεῖς, τί ἔκανα καὶ ποῦ βρισκόμου- να. Εἶχα θέοια διαταγὴ. Ὅταν χτύπησα τὴν πόρτα δὲν ἔνοιωθα τὸν εαυτό μου ἀσφαλισμένο... δὲν ἔξερκα ἂν εἴσατε σεῖς μέσα ἡ Γερ- μανοὶ... Μὰ εἶχα τὴση λαχτῆρα νὰ σὰς δῶ... νὰ δῶ τὴ Φιλίω... τὸ παιδάκι μου. Νὰ σὰς ἔβλεπα κι' ὅς πέθαινα... Ἐρχεθε θάρρος ! Ἄ- ὄς μέρα σὲ μέρα ὀλοὶ τελειώνουν... (ἀκούγεται ἕνα συνθηματικὸ σφύ- ρισμα. Ὁ Λευτέρης στρέφεται πρὸς τὴν ἐξώπορτα). Ἀκούτε; Φεύγω ! (Τρέχει καὶ φιλεῖ τὴν Φι- λιὼ στὸ στόμα κι' ὕστερα ὀλους τοὺς ἄλλους μὲ τὴ σειρά στὰ μά- γουλα. Σηκώνει πάλι τὸ γιὰκὰ τοῦ παποῦ του, χώνει βαθειὰ στὸ κε- φάλι του τὴ ρεπούμπλικα, ξαναφο- ρεῖ τὰ γυαλιά του). ΣΤΥΛΙΑΝΗ (ἀνταποδίδοντας τὸ φιλί) : Παιδί μου ! Στὴν εὐχή μου !

ΠΑΠΟΥΣ (τὸ ἴδιο) : Στὸ καλὸ, παλληκάρι μου ! ΜΑΘΙΟΣ (τὸ ἴδιο) : Στὴν εὐχή μου, Λευτέρη μου ! ΦΙΛΙΩ (μὲ ἀπόγνωσι ξανακρε- μίεται ἀπ' τὸ λαϊμὸ τοῦ Λευτέρη) : Ἄγαπημένε μου (τὸν φιλεῖ). ΛΥΤΕΡΗΣ : Μὴ στενοχωριέ-σαι, Φιλίω μου ! Γρήγορα θὰ ξα- ναγυρίσω. (Ἡ Φιλίω ἀποσιπᾶται ἀπ' τὴν ἀγκαλιά του). Προσεύχε- στε γιὰ τὴν Κρήτη μας ! Γιὰ τὴν Ἑλλάδα μας ! Γιὰ τοὺς Συμμά- χους !... (στὸν παποῦ) : Σὲ σέ- να, παποῦ, χρωστάω πολλά ! Σὺ μοῦμαθες νάμαι θαρραλέος καὶ νὰ μισῶ τοὺς ὄχτροὺς τῆς Πατρίδας μας ! Καὶ νὰ τοὺς πολεμῶ !... (προχωρεῖ πρὸς τὴν ἐξώπορτα καὶ σηκώνει τὸ χέρι του σὲ χαιρετι- σμὸ). Ἐχετε γιὰ !... (ξανακού- γεται τὸ σφύριγμα). ΠΑΠΟΥΣ (ἀπότομα δυνατὰ) : Στάσου, παλληκάρι μου (σηκώνε-ται). Δυὸ λεφτὰ... ἔμπρός ! Ὁ- λοὶ μαζὺ ! (ἀρχίζει νὰ τραγουδᾷ μὲ κόπο καὶ συγκίνησι κουνώντας τὰ χέρια του ρυθμικά) : Ἀσαπὸ φλόγες... ΟΛΟΙ ΜΑΖΥ (συνεχίζου) : ... Ἡ Κρήτη ζωσμένη τὰ βареῖα τῆς τὰ σίδερα σπᾶ... (Ἡ αὐλαία πέφτει σιγά - σιγά, ὅσο κραταεῖ ἡ πρώτη στροφή τοῦ ὕμνου).

ΣΤΟ ΝΗΣΙ, ΑΠΟ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΞΕΚΙΝΗΣΑΜΕ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΚΡΟΝΗΣΟ

Ἡ «Ἰωάννα» — τὸ γνωστὸ μας καΐκι, πού ἔχει ἀναλάβει τὴν ἐπικοινωνία τοῦ Λαυρίου μὲ τὸ Γ.Κ. Π.Α. — ξεκίνησε στὶς 4 τὸ ἀπόγευμα. Ἦταν μιά ἡσυχὴ ὥρα μετὰ τὸ ἀπομνημόνεο καὶ δειλινῷ. Ἡ ἀπόλυτη ἀπνοία ἀπλωνε σὲ ἀρτυρωτὴ ἰσάδα τὸ κυανὸ ταπέτο τῆς θάλασσας, θυμίζοντάς μας, ὅτι, πρὶν λίγους μῆνες, ὅταν φεύγαμε, τὸ κανάλι τοῦ Εὐβοϊκοῦ εἶχε ξεχύσει, στὸ ἴδιο αὐτὸ καΐκακι ὄλους τοὺς θυμούς του. Ἡ Μακρόνησος ἐκλείνει τὸν ἀνατολικὸ μπροστά μας ὀρίζοντα μὲ μιά ἀποθῆωση ἠλιαχτίδων στὶς χθαμαλὲς βουνοκορφές της. Οἱ πελώριες ἐπιγραφὲς τῶν Ταγμάτων φαντάζουν ἀπὸ πόλιν μακριὰ μὲ τὴν ἀσπίλη λευκότητά των, σὰν κραυγὴ τοῦ ἴδιου τοῦ νησιοῦ πρὸς δόκλῃρη τὴν Ἑλλάδα. Κοντὰ μας πλέουν τὰ καΐκια τῶν ἄλλων ταγμάτων καὶ τῶν φυλακῶν καὶ ὁ μονότονα ρυθμικὸς ἦχος τῶν μηχανῶν των ἦταν ὁ μόνος θόρυβος στὴν ξεκαθάρη ἀτμόσφαιρα. Ἀνυπομονοῦμε νὰ φθάσουμε, ἀν καὶ τὸ καΐκι μας σχίζει γοργὰ τὰ διάφανα νερά. Εἴχαμε ἀκούσει τόσα πολλὰ γιὰ τὰ ἐκεῖ συντελεσθέντα ἐσχάτως ἔργα, ὥστε ἡ ἀνυπομονησία μας νὰ εἶναι δικαιολογημένη.

Εἰς τὸ Γ.Κ.Π.Α.

Φθάσαμε στὸ Γ.Κ.Π.Α. στὶς πέντε παρά τέταρτο. Ὁ ἐκτεταμένος καταυλισμὸς τῶν σκηνῶν, στὶς ὁποῖες εἶχαμε ζήσει τόσους μῆνες πρὶν φύγουμε ἀπὸ τὴ Μακρόνησο, δὲν ὑπάρχει πιά. Στὶς θέσεις τῶν σκηνῶν ἔχουν μείνει ἄδειες γοῦδες, οἱ ὁποῖες, τώρα πού γράφονται οἱ γραμμὲς αὐτές, ἀσφαλῶς θὰ ἔχουν ἐπιχωματωθῆ. Στὴν παραλία, στὸ χῶρο τὸ λιμενίσκου, ἔχουν συντελεσθῆ σημαντικὰ ἔργα. Ἐγίνε ἐπέκτασις τῆς μικρᾶς προβλήτου πρὸς τὴν θάλασσα κατὰ τέλειον τεχνικὸ τρόπο καὶ τὰ καΐκια βρίσκουν σήμερον στὸ λιμενίσκο τοῦ Γ.Κ.Π.Α. τὸ ἀσφαλῆστερον καταφύγιον τῆς Μακρόνησου, σὲ περιπτώσιν τρικυμίας. Ὁ δρόμος ἀπὸ τὴν παραλία πρὸς τὰ πάνω διαπλατύνθηκε καὶ μετὶς κολώνες τοῦ ηλεκτροφωτισμοῦ παρουσιάζει ὄψη λεωφόρου. Ἀμέσως χτυποῦν στὸ μάτι τὰ ἐκτελεσθέντα καὶ ὑπὸ ἐκτέλεσιν οἰκοδομικὰ ἔργα. Ἀναφέρουμε τὸ ἀπόλυτα εὐπρόσωπο οἰκῆμα τοῦ Διοικητηρίου, εἰς τὸ ὅποιον εἶναι ἐγκατεστημέναι ἡ Διοίκησις τοῦ Γ.Κ.Π.Α. (Γενικὸς Στρατοπεδάρχης Μακρόνησου) καὶ οἱ ἄμεσες πρὸς αὐτὴν ὑπηρεσίαι. Τὸ σκῆμα, ὅπως καὶ τὸ ἀμέσως συνεχόμενον, εἰς τὸ ὅποιον εἶναι ἐγκατεστημέναι οἱ ἄλλαι ὑπηρεσίαι, εἶναι ξύλινο μὲν, ἀλλὰ ἀνετο καὶ ρυθμισμένο μὲ πολλὸ γούστο. Ἐτοιμάζεται καὶ εἰδικὸ οἰκῆμα γιὰ λέσχη ἀξιωματικῶν, γιὰ τὴν ὁποία μᾶς εἶπαν ὅτι θὰ παρουσιάσῃ ιδεώδεις ἀνάσεις. Ὅλα τὰ φυλάκια ἀπέκτησαν μόνιμη στέγη καὶ εὐπρόσωπες σκοπιές. Τὸ ἴδιο καὶ ἡ ἐγκαταστάσις τοῦ ἀστυνομήτου. Πιὸ ψηλὰ φαντάζει τὸ

στὴν ἄνθησιν. Φιλοξενηθήκαμε ἕνα μεσημέρι στὴ Λέσχη Ἀξιωματικῶν καὶ ἀπολαύσαμε μιά ἄρτια ὀρχήστρα καὶ μιά ἐξαιρετὴ χορωδία. Ὁ ἠλεκτροφωτισμὸς ἀπλετος καὶ οἱ μικροφωνικὲς ἐγκαταστάσεις τέλειαι. Ἡ στρατιωτικὴ ζωὴ κυλᾷ ὑπὸ ὄρουσ ζηλευτῆς ἀνέσεως στὸ Α' Τάγμα.

ΣΤΟ Β' ΤΑΓΜΑ ΣΚΑΠΑΝΕΩΝ

Ὅταν στὶς 7 Ἰουλίου ἐφευγα ἀπὸ τὸ Β' Τάγμα Σκαπανέων, δὲν μποροῦσα νὰ φαντασθῶ, ὅτι θὰ τὸ ξανάβλεπα καὶ μάλιστα ὡς ἀπλὸς ἐπισκέπτης. Καὶ ὅμως, ὅσπερ ἀπὸ τέσσαρες μῆνες, ξαναβρέθηκα μέσα στὸ γινώριμό μου περιβάλλον. Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Ταγματος αὐτοῦ γίνεται ἀντιληπτὴ ἀπὸ τὴ στιγμή, πού θὰ φθάσῃς στὸ πρῶτον ἐξωτερικὸ του φυ-

Οἱ Πρωτεργαταὶ τῆς Μακρόνησου

Ὁ συν)ρχης κ. Γ. Μπαϊρακτάρης, Δ)ντῆς τῆς ΒΧΙ Γ. Ε. Σ. εἰς χαρακτηριστικὴν του φωτογραφίαν.

λάκιο. Ὁ σκοπὸς σὲ σταματάει, γιὰ νὰ σοῦ δώσῃ τὴν εὐκαιρίαν, ὅταν αὐτὸς ἐλέγῃ τὰ χαρτιά σου, νὰ καμαρώσῃς ἕνα νεόκτιστο καὶ ὀλόλευκο τοῖχος, πού ἀρχίζει ἀπὸ τὰ ὄπλα καὶ φθάνει ὡς τὴ θάλασσα. Ὁ τοῖχος αὐτὸς εἶναι τὰ... σύνορα τοῦ Β' Ταγματος. Σὲ λίγο περνοῦμε τὰ... λευκὰ αὐτὰ σύνορα καὶ μπαίνομε στὴν... πολιτεία τῶν Σκαπανέων. Δὲν πρόφτασε τὸ μάτι μου νὰ χορτάσῃ τὸ ὠραῖο καὶ γραφικὸ θέαμα, πού ἀπλώνεται μπροστά μου, γιὰ τὸ αὐτοκίνητο, μέσα σὲ λίγα λεπτά, εἶχε κιόλας φθάσει στὴ Διοίκησιν. Τὸ θάμα τῆς διαδρομῆς αὐτῆς ὀφείλεται στὸ δρόμο πού κατεσκευάσθη γιὰ νὰ ἐνώνῃ τὸ «πλατῶ» μὲ τὴν περιοχὴν τοῦ Διοικητηρίου. Στὴ Λέσχη ἀξιωματικῶν κατὸ-

πάρχουν ἀρκετὲς ἀφανεῖς καλλιτεχνικὲς ἀξίαι.

Ἄν μου ἐπέτρεπε ὁ χῶρος, θὰ περιέγραφα μὲ κάθε λεπτομέρεια τὰ ἐξοχα αὐτὰ δείγματα τοῦ λαϊκοῦ δαιμονίου...

Γενικὰ, τὸ Β' Τάγμα Σκαπανέων εὐρίσκειται σὲ μίαν ἀνάσιν δημιουργικῆς προώθησιν, πού, ἀσφαλῶς, θὰ συνοδεύεται μὲ τὸν ἴδιον ρυθμὸ καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάλογον προσπάθεια στὸν τομέα τῆς ἐθνικοπνευματικῆς ἀναδημιουργίας, πού ἀποτελεῖ, ἄλλως τε, τὸν κύριον σκοπὸν του...

ΣΤΟ Γ' ΤΑΓΜΑ ΣΚΑΠΑΝΕΩΝ

Ἡ ἐπίσκεψίς μου εἰς τὸ Τάγμα αὐτὸ θὰ μοῦ μείνῃ ἀλησμόνητη. Κι' αὐτὸ, γιὰ τὴν ἐδῶ ἠ ἀτμόσφαιρα ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῶν αὐξορμητικῶν, γενικῶν, ἐκδηλώσεων δὲν ἦταν μόνον πιὸ ἐντονὴ. Εἶχε ἐπὶ πλεόν τὸ χρῶμα τοῦ οἰκογενειακοῦ χαρακτήρα. Εἶχα τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἤμουνα ἕνας ξενιτευμένος, πού ξαναγύριζα, ὅσπερ ἀπὸ μακρόχρονη ἀπουσία, κοντὰ σ' ἄγαπημένα συγγενικά μου πρόσωπα... Μέσα στὴ γενικὴ ἀγνοία πού εἶχα γιὰ τὰ πρόσωπα καὶ πράγματα — στὸ Τάγμα τοῦτο ἐπῆγαινα γιὰ πρῶτη φορά — ὅλα μοῦ ἐφαίνοντο γινώριμα...

Ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ Γ' Ταγματος — ἀξιωματικὸ καὶ στρατιῶτες — μὲ ἀγκάλιαζαν μὲ ἕνα βλέμμα, ἀπὸ τὸ ὅποιον ἐξεχειλίζετο τὸ αἶσθημα τῆς ἀδελφικότητος καὶ τῆς καλωσύνης.

Μὰ πάνω ἀπ' ὅλα, μοῦ ἐδόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ διαπιστώσω καὶ ἐγὼ ἕκ τοῦ πλησίον, ὅτι τὸ συντελεσθὲν θάμα τῆς Μακρόνησου ἔχει ξεπεράσει τὰ ὄρια τῆς δόκλῃρῶσεως σ' αὐτὸ τὸ Τάγμα. Τὸ ἀναδημιουργικὸν ἔργον του πολὺ δίκαια εἶχε γίνῃ θρυλικόν.

Ἐργασία καὶ ἐδῶ ἄφθονη σ' ὅλες τὶς περιοχάς τῆς Ἑλληνικῆς ἐρευνητικότητος, σ' ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῶν ἀναζητήσεων ἐκείνων, πού ἀποβλέπουν στὴ γενικὴ βελτίωσιν τῶν συνθηκῶν τῆς Μακρονησιωτικῆς ζωῆς. Κτίρια ποικίλης ὠφελιμότητος, δρόμοι καὶ πλατεῖαι, πού καταπαρῶνται συχνὰ τώρα, γιὰ νὰ μὴ σηκώνεται πιά σκόνη, καθαρὸς ὄχις σχολαστικὴ καὶ ψυχαγωγία, πού ἰκανοποιεῖ καὶ τὸ πιὸ αὐστηρὸ γούστο.

Ὁμολογῶ, ὅτι, ἂν ἤθελα νὰ περιγράψω λεπτομερικὰ τὶς στιγμὲς κατὰ τὶς ὁποῖες ὄλοι οἱ στρατιῶτες καὶ ναῦτες τοῦ Ταγματος μᾶς ἀκολουθοῦσαν ἀδόντες πατριωτικὰ θούρια, καθὼς, μαζὺ μὲ τὸν κ. Γεν. Στρατοπεδάρχην ὄδηγοῦμεθα πρὸς τὴν Λέσχη Ἀξιωματικῶν, θὰ αἰσθανοῦμαι, ὅτι ἡ πέννα μου δὲν θὰ ἔδινε μὲ ἀκρίβεια πιστὴ τὴν ἀφθαστὴ ψυχικὴ μας ἀνάστασιν...

Ἀφήσαμε τὴ Μακρόνησο μὲ τὶς καλλίτερες ἐντυπώσεις. Εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου πρὸς τιμὴν τῆς Διευθύνσεως ΒΧΙ Γ.Ε.Σ. τὸ ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπίνευσή της ἐπετεύχθη ἡ μετα-

Οἱ Ἀθανάτες Δοῦξες τοῦ Μῶρη

ΤΑ ΔΕΡΒΕΝΑΚΙΑ

(Ἡ ΑΠΟΦΑΣΙΣΤΙΚΗ ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΤΟΥ 1821)

Τοῦ κ. ΦΑΝΗ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Σ ἡ μ.: Ἡ «Μακρόνησος» εἶναι εὐτυχὴς πού δημοσιεύει στὸ σημερινὸ τῆς φύλλο τὸ παρακάτω ἱστορικὸν ἄρθρον τοῦ κ. Φάνη Μιχαλόπουλου, πού τῆς παραχωρήθηκεν εὐγενικὰ ἀπὸ τὸν ἴδιον. Τὸ ἄρθρον εἶναι γραμμένον μὲ τὴν χαρακτηριστικὴν τὸν ἐξαιρετὸν ἱστοριοδίφην ζωντάνειαν γλώσσης καὶ ἱστορικὴ ἀντικειμενικότητά.

Ἦταν τρεῖς ἀπομνημόνεο καὶ ὁ ἡλιος τῆς 26ης Ἰουλίου 1822, ἀχνίζοντας στοὺς οὐρανοὺς κατὰ καίε Τούρκους καὶ Ἕλληνας στὴν εἴσοδο τῶν στενῶν τῶν Δερβενακίων. Ὅλοι διψοῦσαν καὶ ἀνυπόμονοι καρτεροῦσαν τὴν θάλαγγιν. Στὶς τέσσαρες οἱ στρατιῶτες τοῦ Κολοκοτρώνη εἶπαν στοὺς Ἀρβανίτες καὶ στοὺς Τούρκους ν' ἀποτραβηχτοῦν, γιὰ τὴν πύρρολοῦσαν, ἀν τύχαινε νὰ προχωρήσουν. Ἄλλα καὶ πάλιν ὁ Κολοκοτρώνης δίσταζε ν' ἀρχίσει τὴ μάχην. Ἡ ζέση ἦταν ἀφόρητη. Ὁ ἡλιος χτυποῦσε στὰ μάτια καὶ ἐμπόδιζε τὴ σκόπευσιν τόσο στοὺς Τούρκους ὅσο καὶ στοὺς Ἕλληνας. Τότε στρατιῶτες τοῦ Κολοκοτρώνη ἀποκαμωμένοι ἀπὸ τὴν προσμονὴν καὶ ἐκνευρισμένοι τουφέκισαν τοὺς πρώτους Δελήδες καὶ σκότωσαν μερικοὺς. Ἀντιπροβόλησαν καὶ οἱ Τούρκοι καὶ ἡ μάχην ἄρχισε. Ὁ Γέρος βλέποντας πῶς δὲν μποροῦσε νὰ συγκρατήσῃ τὴν κατάστασιν, φώναξε δυνατὰ ἀπὸ τὴν ράχη πρὸς Βρισκόταν: «Ἄπάνω τους καὶ μὴ φοβάσθε. βάρτε τους, βάρτε τους». Τότε οἱ κρυμμένοι μέσα στοὺς θάμνους καὶ στὰ σκῆνα στρατιῶτες τουφέκισαν ἀπὸ τὶς πλαγιές, πού κρατοῦσαν καὶ ὁ καπνὸς καὶ οἱ λάμψεις τῶν πυροβολισμῶν γιόμισαν τὴν χαράδρα καὶ τὰ στενά. Οἱ Τούρκοι ἔσφαιστηκαν καὶ μὴν περιμένοντας τέτοια ἐπίθεσιν τράπηξαν ψηλότερα γιὰ νὰ πάρουν τὸ δρόμον τοῦ Ἀγίου Σώστη, πού νόμιζαν ἀνοιχτὸ καὶ ἀφύλακτον. Οἱ Ἕλληνες βγήκαν ἀπὸ τὰ ταμπούρια τους, καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι οἱ κρυμμένοι στὶς πλαγιές καὶ κινήθησαν τοὺς Τούρκους σκοτώνοντας ὅσους μποροῦσαν μὲ τὰ μαχαίρια καὶ τὰ γιγαστάνια. Ἡ ἀνοδος πρὸς τὸν Ἅγιον Σώστη εἶναι γιομάτη μικροχάρδρες καὶ χαντάκια καὶ καθὼς ἀναφέρουν ἦταν τότε δασωμένη καὶ ἐκεῖ μέσα ἄρχισε ἡ φοβερὴ σφαγὴ. Οἱ κραυγὲς γιόμιζαν τὴν ἀτμόσφαιρα καὶ ἀντιλαλοῦσαν φριχτὰ μέσα στὴν χαράδρα. Δὲν δυνάμεθα, λέει ὁ αὐτόπτης Φωτάκος, νὰ περιγράψωμεν τὸν θρῆνον καὶ τὶς φωνές τῶν Τούρκων. Ὅλοι Τούρκοι καὶ Ἕλληνας ἀνακατόθηκαν καὶ ὅποιοι ἠδύνατο ἐσκότωνε τὸν ἄλλον».

Ἐπὶ τέλους πολλοὶ Τούρκοι κατόρθωσαν νὰ πιάσουν τὸ μονοπάτι τοῦ Ἀγίου Σώστη, ν' ἀνοίξουν δίοδον καὶ νὰ κατεβῶν πρὸς τὴν πε-

Τούρκοι ἐξέφευγαν. Ἡ ὠρα πλησίαζε στὶς 7 καὶ ὁ ἡλιος θάγερνε στὶς ἐφτάμισιν. Τότε παρουσιάσθηκα στὴν κορφή τοῦ βουνοῦ, πού κάτω περνάει τὸ μονοπάτι τοῦ Ἀγίου Σώστη, ὁ Νικηταρὸς μὲ τὸν Παπαφλέσσα, τὸ Νικητὰ Φλέσσα, τὸν Κεφάλαι καὶ ἄλλους ἀνθρώπους τοῦ Ὑψηλάντη καὶ ἄρχισαν νὰ χτυποῦν τοὺς Τούρκους, πού προσπαθοῦσαν ν' ἀναρριχθῶν πρὸς τὸν Ἅγιον Σώστη καὶ νὰ σωθοῦν ἐκεῖθε. Εἶπε εἶχαν εἰδοποιηθεῖ ἀπὸ τὸν Κολοκοτρώνη, ὅπως ἀναφέρει ὁ Φωτάκος, εἶπε μόνον τοὺς ὄδευσαν ἐκεῖ πληροφορημένοι ἀπὸ βάρδιαι πούχαν βάλει στὸ Χαρβάτι, ὅπως γράφει ὁ στρατηγὸς Κριεζής, τὸ γεγονός εἶναι πῶς ὁ Νικηταρὸς καὶ οἱ ἄλλοι ἔφθασαν σὲ μιά κρίσιμη στιγμὴ καὶ συνέχισαν τὸν ἀγῶνα σφάζοντας καὶ σκυλεύοντας τοὺς νεκροὺς. Οἱ ἴδιαι σκηνές τῆς ρεμματιᾶς ἐπανεληφθῆσαν καὶ τώρα. «Καθ' ὅλον τὸ τότε δασώδες, ἀναφέρει ὁ αὐτόπτης Κριεζής, καὶ μὲ πυκνοὺς θάμνους στενὸν τοῦ Ἀγίου Σώστη, Τούρκοι ἵππει καὶ πεζοὶ καὶ ζῶα φορτηγὰ, φορτωμένα καὶ μὴ εἶχαν ἔλθει εἰς χεῖρας ἀναμῖξ μετὰ τῶν Ἑλλήνων».

Οἱ περισσότεροι βέβαια Τούρκοι εἶχαν ξεφύγει καὶ προχωρήσει ἀπείραχτοι πρὸς τὸν κάμπο τῆς Κουρτέσσας, ὅσοι ὅμως δὲν πρόφθασαν τοὺς πρώτους κατακόπηκαν ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες τοῦ Νικηταρῆ καὶ γύρισαν πίσω στὴν Ἀργολίδα. Ὁ ἡλιος εἶχε πιά δύσει, ὅταν μερικὸι τολμηροὶ μαζί μὲ τὸ Φωτάκον προχώρησαν γιὰ νὰ δοῦν τί γίνεται ἔξω ἀπὸ τὰ Δερβενάκια. Κατέβηκαν στὴν ρεμματιὰ καὶ ἐφθασαν νυχτωμένοι στὸ χάνι τῶν Μυκηνῶν, ὅπου διεκρίναν, πῶς ὁ Δράμαλης μὲ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ στρατοῦ, τοῦ πυροβολικοῦ, τῶν ἀποσκευῶν καὶ τῶν ζώων εἶχεν ὑποχωρήσει καὶ τὸν πορεύονταν καὶ πάλιν στὸ Ἄργος. Ὁ Φωτάκος μόλις εἶδε τὴν υποχώρησιν τῶν Τούρκων ἀποφάσισε νὰ γυρίσει πίσω καὶ νὰ πληροφορήσει τὸν Κολοκοτρώνη, ξαναπερνώντας ἀπὸ τὸ δρόμον τῆς μάχης καὶ τῆς σφαγῆς. Εἶναι γιομάτη φρίκη ἡ περιγραφή τῆς νυχτερινῆς ἐκείνης πορείας του, ἀνάμεσα σὲ τέσσαρες χιλιάδες σκοτωμένων καὶ ἐτοιμοθάνατων, πού βογγοῦσαν μέσα στὴν χαράδρα τῆς φοβερῆς ἐκείνῃς νύχτας:

«Καθ' ὅλον τὸν δρόμον μας, γράφει, εἰς τὴν ρεμματιὰν τὴν νύκτα εὐρίσκομεν κατάσπαρτα πτώματα Τούρκων καὶ ἀκούομεν εἰς τὰ πλάγια διάφορες φωνές, πομεμένες παιδιῶν πάσης ἡλικίας, γυναικῶν καὶ τῶν πληγωμένων καὶ μᾶς ἐκυρίευσεν φόβος καὶ τρόμος ἕως νὰ περᾶσωμεν ὄλην τὴν ρεμματιὰν καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἔπεφταν ντουφέκια... Ἐως νὰ περᾶσωμεν καὶ νὰ ἐβγῶμεν εἰς τὸ Παλαιόχανο ἀπὸ τὸν φ-

Ἐνας Στρατιότης τοῦ Ε.Τ.Α.Ε. Γραφεῖ

Εἶμαι Μακρονησιώτης

Ἀνῆκω στὴν κλάσιν τοῦ 1938 καὶ περιμένα μὲ ἀληθινὴ λαχτάρᾳ τὴν στρατευσί μου γιὰ νὰ πολεμήσω καὶ ἐγὼ τοὺς ὑπόλους ἐχθροὺς τῆς Πατρίδος μας, πού καταστρέφουν κάθε τι ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς ἀξίας στὸν τόπον μας. Ὅντως ἡ κλάσις μου ἐκλήθη ὑπὸ τὰ ὄπλα εἰς τὰς 28 Φεβρουαρίου αὐτοῦ τοῦ ἔτους.

Μὲ ἀφανὴ καὶ ἀπέραντη πίκρα ἔμαθα πῶς προορίζομαι γιὰ τὴν Μακρόνησο, γιὰ τὴν ὁποῖαν εἶχα ἀκούσει ἕνα σωρὸν πράγματα ἀντίθετα πρὸς τὴν πραγματικότητα, πού ἐγνώρισα κατόπιν ὁ ἴδιος.

Ἐσकुπα τὸ κεφάλι καὶ ἀκολουθώντας τὴν μοῖρά μου ἤλα στο νησί τῆς θῆεν ἐξορίας στὶς 22 Μαρτίου. Τοποθετήθηκα στὸν 5ον λόχον, στὸ Β' Τάγμα Σκαπανέων, εἶχα διοικήτῃ μου τὸν κ. Γεώργιον Τζανετάτον, ταγματάρχην μου, καὶ εἶχα καὶ λοχαγὸ μου τὸν κ. ὑπολοχαγὸν Βουρλιωτάκην Δημήτριον.

Ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν ἡ σκέψις μου προσηλώθηκε στὸ πῶς θὰ ἐφευγα ἀπὸ τὴν Μακρόνησο μὲ τὸ κεφάλι μου ὅμως ψηλὰ. τίμια, σὰν ἀληθινὸς Ἕλληνας Στρατιώτης. Εὐρήκα συμπάθειαν καὶ στοργήν.

Ὁ ταγματάρχης μου καὶ ὁ λοχαγὸς μου ἐμπήκαν μέσα στὴν ψυχὴ μου καὶ μὲ βοήθησαν μὲ τὴν γρήγορα πραγματοποιήσιν τοῦ πόθου μου. Εἰς τὰς 19 Μαΐου, σὰν Ἐθνοφρουρὸς πού εἶμαι, στάληκα στὸ Γ. Κ. Π. Α. καὶ μόλις ἔμαθα πῶς γίνεται προσπάθεια γιὰ τὴν ἴδρυσιν εἰδικῆς Ἱερολοχικῆς Μονάδος ἀπὸ ἀξιωματικῶν καὶ στρατιῶται, ἔσπευσα ἀπὸ τοὺς πρώτους νὰ δηλώσω συμμετοχήν.

Ὁ διοικήτῃς μου τοῦ Γ. Κ. Π. Α. συνταγματάρχης Δαούλης Νικόλαος πόνεσε τὴν περίπτωσίν μου ἐντελῶς ξεχωριστὰ, σὰν ἀληθινὸς πατέρας καὶ ὅταν ἡ νέα μονάδα τοῦ Ε.Τ.Α.Ε. ἔλαβε κατὰ τὴν ἀδάμαστη καὶ ἐμπνευσμένη ἐνεργητικότητά του σάρκα καὶ ὀστά, βρέθηκα δίπλα του, σὰν σωφὸρ τοῦ αὐτοκινήτου. Φέρω τὸ βάρος τῆς ἀποστολῆς μου μὲ τὸ αἶσθημα τῆς πιὸ πλατεῖαις περηφάνειας.

Σήμερα εἶμαι ἕνας τιμημένος Ἕλληνας στρατιώτης, ἡ καρδίη μου ἀνοφετὰ ἀπὸ εἰλικρινῆ συγκίνησιν στὴν ἀναπόλησιν τῆς Μακρονησοῦ. Τὸ ἄγνον ἐρμηνεῖσι ἐκαρτεφόρησε ψυχῆς Ἕλληνικῆς πού ἡ δράσις των σήκωσε τὸ Μακρονησὶν σὶὰ φτερά τοῦ θύλου. Σήμερα δὲν ντρέπομαι καθόλου νὰ φωνάξω: «Εἶμαι ἕνας Μακρονησιώτης».

Μάριος Καβαλλάρης
Μονάδα Ε.Τ.Α.Ε. Β Σ Τ 902

ἀδύνατη ἡ συνέχισιν τῆς καταδιώξεως, ὅπως ἤθελεν ὁ Κολοκοτρώνης. Μάταια ὁ γέρω κλέφτης παρακαλοῦσε, συμβούλευε ἢ καὶ ἀπειλοῦσε τοὺς στρατιῶται, πού δὲν ἐγνοοῦσαν νὰ κρατήσουν τὶς θέσεις

μικράς προβλήτος προς την θάλασσα κατά τέλειον τεχνικό τρόπο και τα καΐκια βρίσκοντο σήμερα στο λιμνίσκο του Γ.Κ.Π.Α. το ασφαλέστερο καταφύγιο της Μακρονήσου, σε περίπτωση τρικυμίας. Ο δρόμος από την παραλία προς τα πάνω διαπλατύνθηκε και με τις κολώνες του ηλεκτροφωτισμού παρουσιάζει όψη λεωφόρου. Αμέσως χτυπούν στο μάτι τα έκτελεσθέντα και υπό εκτέλεσιν οικοδομικά έργα. Αναφέρονται το απόλυτα ευπρόσωπο οίκημα του Διοικητήριου, εις το όποιον είναι εγκατεστημένες η Διοίκησης του Γ.Κ.Π.Α. (Γενικός Στρατοπεδάρχης Μακρονήσου) και οι άμεσες προς αυτήν υπηρεσίες. Το οίκημα, όπως και το άμεσως συνεχόμενο, εις το όποιον είναι εγκατεστημένες οι άλλες υπηρεσίες, είναι ξύλινο μόνον, αλλά άνετο και ρυθμισμένο με πολύ γούστο. Ετοιμάζεται και ειδικό οίκημα για λέσχη αξιωματικών, για την οποία μας είπαν ότι θα παρουσιάσει ιδεώδεις ανέσεις. Όλα τα φυλάκια απέκτησαν μόνιμη στέγη και υπέρσωτες σκοπίες. Το ίδιο και η εγκατάστασις του άσφυρμάτου. Πιο ψηλά φαντάζει το υπό ανέγειρον τεράστιο κτίριο του Πολυιατρείου Μακρονήσου, το όποιον ο πρώτος όροφος θα είναι κτιστός, ο δε δεύτερος ξύλινος. Το πολυιατρείο θα είναι προικισμένο με τις τελειότερες σύγχρονες επιστημονικές εγκαταστάσεις.

Στο Γ.Κ.Π.Α. μας δέχθηκαν και μας φιλοξένησαν με εξαιρετική καλωσύνη. Ο Διοικητής και Γενικός Στρατοπεδάρχης Συν)ρχης κ. Ήξαρχακος — που είναι πανταχού παρών στην εκτέλεση αυτών των έργων — μας έπεδαίψισε τις πιο ευγενικές περιποιήσεις. Το ίδιο και ο Υπασπιστής κ. Φωτεινόπουλος και ο επί της ήθικης άγωγής συναδέλφος κ. Σιώτης. Όλοι ρωτούσαν με περισσό ενδιαφέρον για το Ε.Τ.Α.Ε. και τον τόσο γνωστό τους ήρωικό Διοικητή μας, χειροκρότησαν δε θερμάτα τον χαιρετισμό του τμήματός μας, που τους μεταδώσαμε την επομένη το πρωί. Τους ευχαριστούμε όλόψυχα όλους και λυπούμεθα που ο χώρος δεν μας επιτρέπει να έκταθούμε περισσότερο για την ευρύτερη προσπάθεια που συντελείται στο Γ.Κ.Π.Α.

ΣΤΟ Α' ΤΑΓΜΑ ΣΚΑΠΑΝΕΩΝ
Το Α' Τάγμα Σκαπανέων μπορεί σήμερα να χαρακτηρισθή ως ο όμφαλός της Μακρονήσου. Έδω εγκαταστάθηκε το Κ.Β.Ε.Μ. (Κέντρον Βασική Έκπαιδευσεως Μακρονήσου). Στο λοφίσκο που δεσπόζει του τάγματος χρίστηκε ένα κομψότατο κτίριο — τύπου βίλλας — το νέο Διοικητήριο του Τάγματος, που φανερώνει ότι ο Διοικητής Ταγματάρχης κ. Βασιλόπουλος είναι ρέκτης σε όλα του. Ευρύτατες ξύλινες κτιριακές εγκαταστάσεις για τις διοικητικές και τις άλλες υπηρεσίες του Τάγματος βρίσκονται εν τώ τελειοσθαι. Στο λιμναΐκι εκτελούνται έργα μολώσεως. Στις προσβάσεις του λοφίσκου γεωτρήματα εργάζονται εντατικά για την άνευρεση νερού, ώστε να εξασφαλισθή η ύδρευσις του τάγματος με άρτεσιανό φρέατα. Παντού έργώδης προσπάθεια και κίνηση έντατικη. Στους χώρους των άσκησεων οι σκαπανείς, μυρμηκιά σωστή, γυμνάζονται με ζηλευτή ζωηρότητα. Η καλλιτεχνική κίνηση του Τάγματος σε ξεχωρι-

Ο συν)ρχης κ. Γ. Μπαϊρακτάρης, Δ)ντης της ΒΧΙ Γ. Ε. Σ. εις χαρακτηριστική του φωτογραφία.

λάκιο. Ο σκοπός σε σταματάει, για να σου δώσει την ευκαιρία, όταν αυτός ελέγχη τή χαρτίτσου, να καμαρώσης ένα νεόκτιστο και όλόλευκο τοίχο, που άρχίζει από τα φυλάκια και φθάνει ως τη θάλασσα. Ο τοίχος αυτός είναι τα... σύνορα του Β' Τάγματος.

Σε λίγο περνούμε τα... λευκά αυτά σύνορα και μπαίνουμε στην... πολιτεία των Σκαπανέων. Δεν πρόφτασε το μάτι μου να χορτάση το ωραίο και γραφικό θέαμα, που απλώνονταν μπροστά μου, γιατί το αυτοκίνητο, μέσα σε λίγα λεπτά, είχε χάσει φθάσει στη Διοίκισι. Το θαύμα της διαδρομής αυτής όφείλεται στο δρόμο που κατασκευάσθη για να ενώνη το «πλατώ» με την περιοχή του Διοικητηρίου.

Στη Λέσχη αξιωματικών κατόπιν μου δόθηκε η ευτυχία να ξαναδω τους συναδέλφους, τους όποιους άφησα πριν από 4 μήνες, και να τους σφίξω τα χέρια με συγκίνηση. Κατά τις στιγμές εκείνες η συγκίνηση συνωδευότο και από την εκπληκτική έντυπωση, που μου έκαμε η εξέλιξη της Λέσχης, η όποια από ένα σκέτο κτιριακό, μετεβλήθη σε πολυτελές... έξοχικόν κέντρον, με τζαμαρίες προς τη θάλασσα και με πλούσιο έσωτερικό διάκοσμο.

Ο Διοικητής του Β' Τάγματος ταγματάρχης κ. Γ. Τζανατάτος είχε την καλωσύνη να μου δείξη το καινούργια έργα του Τάγματος και να μου αναφέρει με λεπτομέρειες τα υπό κατασκευήν.

Από τα κυριότερα, άρχισε ήδη να κτίζεται το Διοικητήριο, το όποιον θα περιλαμβάνη, εκτός των άλλων, και μίαν μεγάλην αίθουσαν συγκεντρώσεων αξιωματικών. Έπίσης και μίαν άλλην, που θα χρησιμοποιηται ως μουσειόν. Υπό ανέγειρσιν, εν συνεχεία, εύρισκονται κτίριον εις το όποιον θα συγκεντρωθούν οι τεχνικές υπηρεσίες (ξυλουργοί, ηλεκτρολόγοι, σιδηρουργοί, γλύπται κλπ.), το Αναρρωτήριο του Τάγματος και τα ύπνοδωμάτια των αξιωματικών. Για τις αθλητικές επιδείξεις (ποδόσφαιρον κλπ.) ετοιμάζεται γοργά ένα γήπεδον. Αλλά το σπουδαιότερο έργο είναι η καινούργια δεξαμενή ύδατος, που μαζί με την άρχική, παρέχουν, εντός 12' της ώρας, από μιά στάμνα νερό σε 5.000 στρατιώτες.

Μπροστά από τον καταυλισμό πρόκειται να γίνη δενδροφύτευσις με μικροδάφνες, οι όποιες θ' αποδώσουν εκ του άσφαλου, όπως πιστεύουν οι γεωπόνου του Τάγματος. Η επιτυχία της θ' αποτελέση μίαν άρχην εξαιρετικής εκπαιδευτικής σημασίας για την Μακρόνησο.

Ο Διοικητής μου έδειξε, τέλος, και τις διάφορες καλλιτεχνικές εργασίες των Σκαπανέων. Είναι έργα γλυπτά κ. ά. που εμφανίζουν παραστάσεις από την αρχαία και σύγχρονη Έλληνική ζωή. Πολλά απ' αυτά είναι, πράγματι, μικρά άριστουργήματα, που δείχνουν, ότι μέσα στον Έλληνικό λαό ύ-

Εργασία και έδω άφθονο σ' όλες τις περιοχές της Έλληνικής έρευνητικότητας, σ' όλα τα επίπεδα των αναζητήσεων εκείνων, που αποβλέπουν στη γενική βελτίωση των συνθηκών της Μακρονήσιτικης ζωής. Κτίρια ποικίλης όφελιμότητας, δρόμοι και πλατείες, που καταβρέχονται συχνά τώρα, για να μη σηκώνεται πια σκόνη, καθαριότης σχολαστική και ψυχαγωγία, που ίκανοποιεί και το πιο εύστηρό γούστο.

Όμολογώ, ότι, αν ήθελα να περιγράψω λεπτομερικά τις στιγμές κατά τις όποιες όλοι οι στρατιώτες και ναυτες του Τάγματος μας ακολουθούσαν άδωντες πατριωτικά θούρια, καθώς, μαζί με τον κ. Γεν. Στρατοπεδάρχην ώδηγούμεθα προς την Λέσχη Αξιωματικών, θα αισθανόμουν, ότι ή πέννα μου δεν θα έδινε με ακρίβεια πιστή την άφθονη ψυχική μας άνάταση...

Άφήσαμε τη Μακρόνησο με τις καλύτερες έντυπώσεις. Είναι έξ ολοκλήρου προς τιμήν της Διευθύνσεως ΒΧΙ)Γ.Ε.Σ. το ότι υπό την έπίβουλή της έπετεύχθη η μεταβολή της Μακρονήσου από άγονου και γεωγραφικά έντελως άσημντου ξερονησιού, σε σπουδαίο δέκτη πολιτισμού, σε έπίκεντρο έθνικής αναμορφώσεως και πλατείας Έλληνικής αναδημιουργίας.

Ο ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ ΔΙΑΤΗΝ ΕΠΕΤΕΙΟΝ ΤΗΣ 28)ΙΟ)40

Ο στρατιωτικός Τύπος, τόσον ο έκδιδόμενος σε μορφή και σχήμα έφημερίδος, όσον και ο περιοδικός, έξεδότη με ειδική πανηγυρική ύλη (έμφάνιση - περιεχόμενα φωτογραφία - εικονογράφισι) για την μεγάλη επέτειο της 28ης Οκτωβρίου 1940. Η ειδική αυτή έκδοσις, πέραν του ύψηλοτάτου έθνικου σκοπού, που έξυπνέτησεν, αποδεικνύει μιά σταθερή άνοδο, μιά πραγματική βελτίωση του στρατιωτικού Τύπου, σαν οργανωμένης και συνειδητής πνευματικής προσφοράς εκ μέρους του στρατού, όχι μόνο προς το στρατό, αλλά προς όλόκληρο το έθνος.

Από τον περιοδικό στρατιωτικό Τύπο για τον «ΑΚΡΙΤΑ» μόνο έπαινετικά λόγια έχουμε να πούμε. Δεν σημειώνουμε ειδικά περιεχόμενα, γιατί όλόκληρο το περιοδικό κινείται στον τόνο της άρτιότητος, της πληρότητος. Περιεχόμενα, εικονογράψις και φωτογραφικό ρεπορτάζ — όλα διαλεγμένα με το πιο έξαιρετο γούστο, με την πιο φροντισμένη έπιμέλεια. Έπίσης μόνο καλά λόγια έχουμε να πούμε και για την περιοδική έκδοσις (Οκτώβριος 1948) του ΙΙΙ Τάγματος Σκαπανέων «Ο ΣΚΑΠΑΝΕΥΣ». Πλουσιώτατος εις σχετικόν προς την 28ην Οκτωβρίου ύλην και με έκλεκτοτάτας συνεργασίας πολλών κορυφαίων της Έλληνικής διανοήσεως. Με χαρά μας διαπιστώνουμε ότι το περιοδικό αυτό ανέλίσσεται γοργά προς την τελειότητα. Έπίσης πολύ καλός ο «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ ΦΡΟΥΡΟΣ».

Από τις στρατιωτικές έφημε-

ριδες ξεχωρίζουμε την έκδοσις της ΧΙ Μεραρχίας «ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΣ ΦΡΟΥΡΟΣ» (Έτος Β' άρ. φύλ. 67). Έξαιρετη σε περιεχόμενο και με τόσο καλαίσθητη έμφάνιση που μαρτυρεί ειδική δημοσιογραφική πείρα των έκδοτών της. Ξεχωρίζουμε το άρθρον του συν)ρχου κ. Σούλη «Το Κοσμοϊστορικόν «Οχι» και η τεραστία του σημασίας», το «ΟΧΙ» του Κωστή Παλαμά και το σχετικό άρθρον του κ. Χρ. Σταματοπούλου. Η εικονογράφισις και η φωτογραφία πλουσιωτάτη και έπίκαιρος.

Αι δύο έφημερίδες της Μακρονήσου «ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΣ» (έκδοσις του Α' Τάγματος Σκαπανέων) και «ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ» (έκδοσις του Β' Τάγματος Σκαπανέων) έξαιρεται από πάσης άπόψεως εις την πανηγυρικήν των έκδοσιν. Ξεχωρίζουμε το έκτενες και ολοσέλιδον άρθρον του κ. Έλ. Ράντου και την παραστατικήν χρωμικήν σύνθεσιν του «ΟΧΙ» εις την «Φωνήν της Πατρίδος», το εις την αυτήν έφημερίδα άρθρον «28 Οκτωβρίου» του καθηγητού του Πανεπιστημίου κ. Γ. Ζώρα και στην «Αναμόρφωσιν» τις αναμνήσεις «Για τις πιο ψηλές κορφές» του Β. Τσιμικάλη, το έπίγραμμα «Έρη Μνήμη» του Λίνου Καρζή και το μεστότατο σε ιδέες άρθρο «Το νόημα του ΟΧΙ».

Συμπερασματικά τονίζουμε, ότι όλόκληρος ο στρατιωτικός Τύπος στάθηκε στο ύφος της μεγάλης έθνικής επέτειου της 28ης Οκτωβρίου 1940 στην πανηγυρική του έκδοσις.

Ο ΕΡΑΝΙΣΤΗΣ

σαν νυχτωμένο στο χανι των Μουσών, όπου διέκριον, πώς ο Δράμαλις με το μεγαλύτερο μέρος του στρατού, του πυροβολικού, των άποσκευών και των ζώων είχαν υποχωρήσει και πορεύονταν και πάλι στο «Άργος». Ο Φωτάκος μόλις έβλεπε την υποχώρηση των Τούρκων άποφάσισε να γυρίσει πίσω και να πληροφορήσει τον Κολοκοτρώνη, ξαναπερνώντας από το δρόμο της μάχης και της σφαγής. Είναι γιομάτη φρίκη η περιγραφή της νυχτερικής εκείνης πορείας του, άνάμεσα σε τέσσαρες χιλιάδες σκοτωμένους κι' έτοιμοθάνατους, που βογγούσαν μέσα στη χαράδρα τη φοβερή εκείνη νύχτα :

«Καθ' όλον τον δρόμον μας, γράφει, εις την ρεμματιάν τη νύκτα εύρισκομεν κατάσπαρτα πτώματα Τούρκων και άκοιτους εις τα πλάγια διάφορες φωνές, πονεμένες παιδιών πάσης ηλικίας, γυναικών και των πληγωμένων και μας έκυρίευσε φόβος και τρόμος έως να περάσωμεν δλην την ρεμματιάν και έδω και εκεί έπεφταν ντουφέκια... Έως να περάσωμεν και να έβγωμεν εις το Παλαιόχανο από τον φόβον μας, από την λύπην μας και από την πείναν μας, ήρθεν η ψυχή μας εις τα δόντια μας. Τα άλογά μας έπατοούσαν νεκρούς και φοβισμένα και κουρασμένα από τον πολλόν δρόμον τα ταλαίπωρα ζώα έβραβήθησαν και αυτά την ζωήν των. Έβλεπαν τους ανθρώπους ξαπλωμένους κατά γής έδω κι' εκεί όπου πληγωμένοι έτινάζοντο από τους πόνους και έξαφνίζοντο. Κάθε τόσον είχαμεν νέα ξαφνίσματα μέσα εις τα χαμόκλαδα, χωρίς να βλέπουμε τί είναι. Τέλος πάντων έβγήκαμε εις τον τόπον τον ήσυχον εις το Παλαιόχανον, όπου ο δρόμος πάγει εις την καμώπολιν του Α' Αγίου Γεωργίου». (Σελ. 224—226).

Προχωρώντας ο Φωτάκος είδε στο δρόμο την άμίμητη σκηνή του νεοελληνικού πλιάτσικου. Οι στρατιώτες δλη τη νύχτα πηγαίνονταν από τα Δερβενάκια στο χωριό του Α' Γ. Γεωργίου, μεταφέροντες κ'άθε τι που βρήσκον στους σκοτωμένους ή μάζευαν από χάμου στη ρεμματιά. Ρώτησε τους στρατιώτες μέσα στην νύχτα, που μόλις φώτιζαν τάστέρια :

«Τί κάνετε έσεις έδω ;»
Κι' εκείνοι άπάντησαν :
«Κουβαλάμε τα πλιάτσικα».

Κι' ο Φωτάκος πιο κάτω δίνει παραστατικώτατη την έντύπωση του πράγματος με μίαν υπέροχη εικόνα : «Είχαν κάνει δυο δρόμους φά μυρμήκια. Ένας πήγαινε και άλλος έρχονταν. Έπαιρναν λάφυρα φορτωμένοι και τα έπήγαιναν εις τον Άγιον Γεώργιον εις τα σπίτια όπου είχαν κονάκι το κάθε χωριό μάγκαις — μάγκαις»...

Κι' άλλος αυτόπτης ο Οικόνομου όμολογεί πώς οι στρατιώτες ξενύχτησαν στη λαφυραγωγία «κατά σπειρας» προσπαθώντας να κρύψουν κι' έξασφαλίσουν τα λάφυρα δίνοντας την έντύπωση μεθυσμένων : «Ός μεθυσμένοι, λέει, τελούντες καθ' όλην την νύκτα της 27ης Ιουλίου». Είναι άπίστευτο πώς κατάρθωσαν άμέσως να οργανωθούν σε μάγκαις ή «σπείρες», σ' έταιρικές δηλ. συντροφίες για τη λαφυραγωγήση του Δράμαλη... Με τις προϋποθέσεις αυτές ήταν

μου έντελώς ξεχωριστά, σαν άλλη βινός πατέρας και όταν η νέα μονάδα του Ε.Τ. Α.Ε. έλαβε κάτω από την άδάμαστη και έμπνευσμένη ενεργητικότητά του σώμα και όστα, βρέθηκε δίπλα του, σαν σωφέρ του αυτοκινήτου. Φέρω το βάρος της άποστολής μου με το αίσθηνα της πιο πλατειάς περιφάνειας.

Σήμερα είμαι ένας τιμημένος Έλληνας στρατιώτης, η καρδιά μου άναφτερά από ειλκρινή συγκίνηση στην αναπόληση της Μακρονήσου. Το άγονο έρημονήσι έκταρπεφόρησε ψυχές Έλληνικές που ή δράσις των σήκωσε το Μακρονήσι στα φτερά του θρύλου. Σήμερα δεν ντρέπομαι καθόλου να φωνάξω : «Είμαι ένας Μακρονησιώτης».

Μάριος Καβαλλάρης
Μονάδα Ε. Τ. Α.Ε. Β Σ Τ 902

άδύνατη ή συνέχιση της καταδίωξεως, όπως ήθελεν ο Κολοκοτρώνης. Μάταια ο γέρω κλέφτης παρακαλούσε, συμβούλευε ή κι' άπειλούσε τους στρατιώτες, που δεν έννοούσαν να κρατήσουν τις θέσεις τους. Έτσι δόθηκε καιρός στο Δράμαλη να συμμαζέψει το στρατό του κι' έπιχειρήσει τα ζημιώματα της 28ης Ιουλίου να γυρίσει στην Κόρινθο, παίρνοντας τον ανατολικότερο και συντομότερο δρόμο του Αίναριού, της Κοντοπορείας των αρχαίων. Καιεις δεν άναχαίτισε την πορεία του. Μόνο λίγοι μα πιστοί στρατιώτες του Νικηταρά βρέθηκαν πρόθυμοι να χτυπήσουν το Δράμαλη, όταν περνούσε την επικίνδυνη Κλεισούρα του Αίναριού. Έπικράτησε και πάλι σύγχυσις για κάποιο διάστημα και πεζοί, γκαμήλες κι' άλογα των Τούρκων πολιοποιήθησαν μέσα στα στενά, ενώ τα παλληκάρια του Νικηταρά σκότωσαν κι' έσφαζαν καβαλλάρηδες και πεζούς κι' άρπαζαν τ' άρματα και τις άποσκευές τους. Σ' ώρισμένη στιγμή ο άγώνας πήρε τη φρικωδέστερη όψη : Τούρκοι κι' Έλληνες σαν μιά μάζα με τα μαχαίρια στα χέρια πολεμούσαν, οι πρώτοι άπελπισμένοι, κατάκοποι και πεθαμμένοι από τη δίψα κι' οι δεύτεροι θαρραλέοι, ξεκούραστοι κι' άκάθεκτοι. Πολλές φορές αυτός ο Νικηταράς με το σπαθί στο χέρι κινούντο να σκοτωθή, προτρέποντας κι' όρμώντας στους έχθρους πρώτος. Ίδίως γύρω στη μικρή πηγή της Κλεισούρας διαδροματίσθησαν φρικαλέες σκηνές. Εκεί έπρεχαν οι Τούρκοι κι' έπεφταν χάμου για να δροσίσουν τα χείλη τους, ενώ από πάνω τους χτυπούσαν οι Έλληνες που κρατούσαν την κορφή και τους λόφους. Μιά ώρα βάσταξε η σφαγή των Τούρκων, όποτε κάπως άνέλαβαν και προχώρησαν προς την έξοδο των στενών, άπορρίχνοντας ό,τι κι' αν είχαν για ν' άποφύγουν την καταδίωξη. Δυστυχώς στη σκέψη των πολεμιστών κυριαρχούσε ή ιδέα του πλιάτσικου κι' όχι της καταστροφής του Δράμαλη. Οι καπετανέοι δε μπορούσαν να έπιβλήθουν στους άπειθήμονες κλέφτες. Έτσι με λίγες σχετικώς ζημιές και με χαμό χιλίων ακόμη στρατιωτών, κατάρθωσε ο Δράμαλης να φθάση στο Χιλιόμοδι, όπου ένώθηκε με τους άλλους φυγάδες κι' (Η συνέχεια εις την 5ην σελίδα)